ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой. БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 116 (5008)
Суббото
Июниин
8
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиие зарлаха тухай

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй 7-дохи сессиие 1946 оной июниин 20-до Москва городто зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь П. БАХМУРОВ.

Москва,
1946 оной июниин 6.

АГУУЕХЭ РЕВОЛЮЦИОНЕР, СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ГҮРЭНИИЕ БАЙГУУЛАГША

...ихаил Иванович Калинин наһа ...аба.

...нэ мэдээсэлые манай арад зон ...хэ зүрхэнэй гашуудалтайгаар ...аба. Хүнэй сээжэ зүрхэ хүдэл... урин һонор чюдэнүүдыень ...аха гэжэ, бидэ бүгэдэндэ танил ...ойро дүтэ Михаил Ивановичын ...рхые дуулаха гэжэ советскэ ...үүд һанаа. Теэд тэрэмнай бидэ... хажууда байхаяа болишобо. ...ммунистическэ парти болбол туй... ехэ гээлтэдэ оробо. Мүнөөдэр ...тэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, ...тэй ба эмэгтэй таряашад, манай ...теллигенци, манай залуушуул, ...тскэ Союзай бүхы арад зон ...эр гашуудажа байна. Арад зон... хандажа хэлэһэн ВКП(б)-гэй ...нтральна Комитедэй, ССР Сою... Министрнүүдэй Соведэй ба ...Р-эй Верховно Соведэй Прези...мэй гашуудалтай иимэ үгэнүүд ...ай ороной гражданин бүхэнэй ...а сэдьхэлдэ шэнгэбэ:

...Нүхэр КАЛИНИН болбол ...нгөө бүхы оюун мэдэрэлтэ ами ...е ажалшадай хэрэгэй түлөө, ...мунизмын илалтын түлөө тэм...э зорюулһан байна. Нүхэр Ка...ин болбол Ленин ба Сталинай ... соратнигынь, большевистскэ ...иин ба советскэ гүрэнэй эдиб...й байгуулагшадай, элитэ хү...эрилэгшэдэй нэгэниинь бай...

...нөө советскэ хүн бүхэн болбол ...р Калининай ажабайдал ба ажал ...улгые һанажа ябана. Хэды ...һаруул һайхан ажабайдал бай... гээшэб! Арад зондоо тэрэнэй ...сэхээр алба хэхэ ба Эхэ орон... шууд шүтэнги байха үльгэр ...ээ бидэнэр ходо хаража бай... Ленин ба Сталинай үнэн ...атник, нүхэр Калинин болбол ...низмын илахын түлөө парти ...н арад зоной дайсадта эсэр...эн эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэ... байна. Арадай аша туһын тү... тэмсэлэй үльгэр жэшээе өөрөө ...улжа ябагша һэн. Арадай хэ...й түлөө иигэжэ үнэн сэхээр ...эгшэд тухай манай вождь ба ...а нүхэр Сталин иигэжэ хэлэ... байна.

...Бидэнэр, ЦК-гэй членүүд ...ительствын тухай хэлэхэ ...о һаа, манай агуу... хэрэгэй түлөө ажаһуухаһаа он... бүхы арадай баян бардам һуу... түлөө, бүхы ажалшад, олон ...нон ниитэ зоной зол жаргалай ... тэмсэлдэ ажал хэрэгээ үгэ... ондоо тиимэ ажабайдал би... үгы гээшэ».

...ихаил Иванович Калининай ...байдал эгээл иимэ байгаа.

... жэлэй саада тээ В. И. Ленин ...р Калининай кандидатурые ма... гүрэнэй Верховно органой хү...эрилэгшын тушаалда дурадха... бэлэй. Агууехэ ород арадай ...рта хүбүүн Калинин хадаа тэ...й ажабайдал ба зан абарине, ...эй һанаа бодол ба хүсэлые, ...эй сэдьхэлые али бүхы та...ань һайса мэдэдэг байгаа. Тэрэ ...бол өөрынгөө арадта гүн ехээр этигэн найдажа байдаг һэн. М. И. Калинин болбол арад зоной хүсэн шадал тухай хэлэхэдээ, Илья Муромецын дүрсэ шарайе дурсагша һэн. Арад өөрөө баатар гээшэ, тиин гансал тэрэ хадаа өөрынгөө түлөө эрхим, жаргалтай һайн ажабайдалые туйлажа шадаха юм гэжэ ажалшан зониие капиталистическэ богоолшолгоһоо сүлөөлхын түлөө дүлэтэмэ тэмсэлшэ, агууехэ революционер Калинин хэлэгшэ бэлэй.

Ажалшан арадай түгэлдэр хүсэндэ иигэжэ этигэжэ байһан ябадал М. И. Калининай бүхы ами наһантай нягта холбоотой. Тэрэнэй ажабайдал революционно үе сагай бүхыдэлхэйн-түүхэтэ событинуудаар тон баялиг гээшэ. Тэрэ хадаа энэ эпохые зохеон байгуулагшадай нэгэниинь болоно. Тэрэнэй нэрэ алдар хадаа өөрыгөө сүлөөлхын түлөө ородой хүдэлмэришэдэй хэһэн революционно тэмсэлэй түрүүшын хуудаһанууд дээрэ бэшэгдэнхэй. Мүн тэрэ алдар нэрэ хадаа социалистическэ революциин илаһан, фашистска реакциин харшан хара хүсэнүүдтэ эсэргүү хүндэ хүшэр дайн соо социалистическэ гүрэнэй илаһан алдарта дэбтэр соо эрдэни мүнхын үзэгөөр бэшэгдэнхэй.

Михаил Иванович Калинин болбол агууехэ ба арюун һайхан хэрэгэй мандаха ябадалые хараха золтой байба. Тэрээндэ өөрынгөө бүхы ажабайдалые үгэһэн юм. Тэрэ хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда илаһанай баярые арад зонтоёо хамта мэдэжэ байгаа. Тэрэ илалтын уг үндэһэниинь хадаа Ленин—Сталинай партиин зоригжуулхы хүсэтэ ударидалга, советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалта, арадуудай эб найрамдал ба адли тэгшэ эрхын шэнэ нангин үзэл суртал, социалистическэ обществын үндэһэ һуури болоһон хүн зоной хүндэтэ сэбэр принципүүд болоно.

25-һаа үлүүтэй жэл соо Михаил Иванович Калинин болбол советскэ гүрэнэй Верховно органой хүтэлбэрилхы үндэр дээдэ тушаалые эзэлжэ байгаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө эрдэм болбосоролые, ажабайдалайнгаа баян дүй дүршэлые, гүрэн түрын гүн ехэ ухаан бодолоо социалистическэ Эхэ ороноо бүхэжүүлхын, манай ороной хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенциин холбоое болон СССР-эй арадуудай эб найрамдалые батажуулхын хэрэгтэ үгэһэн байха юм. Манай орон үргэн тэнюун гээшэ. Тэрэнэй газар нютагынь балтийска уһануудһаа эхилээд Номгон далай хүртэр оршожо байна. Теэд энэ дайда дээрэ М. И. Калининай ябаагүй газар гэжэ үсөөхэн байха.

Гражданска дайнай үедэ Деникин ба Колчагтай тулалдажа байһан улаанармеецүүд тэрэнэй голосые шагнажа ябаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Михаил Иванович Калинин болбол хүндөөр үбшэлһэншье һаа, дайсаниие илаха хэрэгтэ хамаг бүхы хүсэеэ үгэжэ, шэн зоригтойгоор тушаалаа дүүргэжэ байгаа. Тэрэнэй халуун хурса патриотическа үгэнүүд тылдэ ба фронт дээрэ шэн габьяа гаргахаар советскэ хүнүүдые бодхоожо, манай үнэтэ зүүн хэрэгэй мандаха байһан ябадалда арми болон арад зониие этигүүлжэ байгаа. Социалистическэ Эсэгэ ороной обороные эмхидхэхын ба бүхэжүүлхын хэрэгтэ нүхэр Калининай хэһэн хэрэгынь агууехэ гээшэ. Жэшээлэшэгүй ехэ дайнда бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтые туйлаһан арад тэрэнэй шэн габьяае хэзээдэшье мартахагүй.

Большевистскэ партиин үнэн үгые, советскэ засагай үнэн үгые нүхэр Калинин нэбтэрүүлжэ байгаа. Хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци ба залуушуулда хандажа хэлэһэн тэрэнэй үгэ бүхэниинь гүн ехэ удхатай ба шууд сэхэ байдаг һэн. Тэрэ хадаа партиин тон дүршэлтэй агитатор ба пропагандист, тон талантай партийна литератор байһан юм. Ажалшадые гэгээрүүлдэг агууехэ хүнүүдэй нэгэниинь байһан юм гэжэ тэрэниие нэрлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Тэрэ хадаа шэнэ дэлхэйе байгуулха тухай эгээл хатуу ба орео бэрхэ асуудалнуудые арад зондо эгээл ойлгосотой хэлээр хэлэжэ шададаг һэн. Тэрэ хадаа арад зоной трибунын тон бэлигтэй хүн байһан юм.

«Михаил Иванович Калинин болбол Ленин—Сталинай хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаараа арад зондо ойро дүтэ ба тэрэнэй интересүүдые гүнзэгыгөөр ойлгодог байһанаараа, арадай амгалан жаргалта байдалай тухай эсэшэгүй һанал анхаралаа табидаг байһанаараа бүхы ажалшадай үнэн зүрхэнэй хүндэлэл ба халуун инаглалые олоһон байна».

Нүхэр Калининай наһа бараһан тухай мэдээсэл соо парти ба правительство иигэжэ хэлэнэ.

Бидэнэрһээ хахасажа ошоһон хүн тухай бидэнэй гашуудал хэмжээлэшэгүй ехэ. Шэнэ дэлхэйе байгуулагша гайхамшагта хүнүүдэй нэгэниинь болохо ехэ хүн нүгшэбэ.

Михаил Иванович Калининай һаруул һайхан дүрсэ шарайнь советскэ арадай болон дэлхэйн үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй арюун сэбэр ухаан бодолдо хэтэ мүнхэдөө хадагалагдажа ябаха. Тэрэнэй ажабайдал ба тэмсэлынь олон миллион хүнүүдтэ зоригжуулхы хүсэтэй жэшээ боложо байха.

Тэрээн шэнгеэр ажаһууха, тэрээн шэнгеэр ажаллаха, арадай жаргал тухай тэрээн шэнгеэр бодохо, тэрэнэй алба хэһэндэл адляар коммунизмын түлөө героическа алба хэхэ ябадалда парти ба правительство хадаа бүхы советскэ хүнүүдые уряална. Социалистическэ гүрэнөө улам саашадань бүхэжүүлхын түлөө бидэнэй хэхэ шэн габьяата ажал, манай үнэн сэхэ тэмсэл хадаа бидэнһээ хахасажа ошоһон тэмсэлшын эгээл эрхим дурасхаал болохо байна. Михаил Иванович Калинин тэрэ социалистическэ гүрэниие байгуулалсаһан агууехэ хүн гээшэ.

Июниин 4-эй «Правда»

...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. Сталинда

...оскэа, Кремль

...гуехэ революционер, Ленин ...Сталинай соратник ба сотрудник Михаил Иванович КАЛИНИНай наһа бараһан тушаа Югославиин Федеративна Арадай Республикын правительство ба арадуудай ...һөө Танда гүнзэгы хайралалта ...лхые зүбшөөрыт.

Югославиин арадууд болбол өөрынгөө хүндэтэ ба үнэн хани ба хамгаалагшын наһа бараһанай тухай гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдэбэ. Энэ болбол өөрынгөө бүхы ажабайдалые үгэһэн советскэ агууехэ социалистическэ орондо гансандань бэшэ, мүн тэрэшэлэн бүхы түрүү хүн түрэлхитэндэ ехэшэг гээгдэл болоһон байна.

Михаил Иванович КАЛИНИН хэтын хэтэдэ алдаршаг лэ!

Югославиин арадай федеративна Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Югославиин Маршал ТИТО.

М. И. Калининаа хэзээдэшье мартахагүйбди!

* * *

М. И. Калининай хуурсагай дэргэдэ

Үсэгэлдэр, уйдхар гашуудалаар бүрхөөгдэһэн Москва город болбол большевитскэ партиин ба советскэ гүрэнэй агууехэ ажалябуулагша, манай Эхэ ороной дүлэтэ патриот, бүхы ажалшан арадай тон дүтэ ба түрэл инаг Михаил Иванович Калининтаяа һүүлшынгээ мэндые абалсаһан байна.

Михаил Ивановичын наһа бараһан тухай гашуудалта мэдээсэл болбол олон миллион советскэ хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ гүнзэгы уйдхар түрүүлбэ. Мянга мянган утаһа һудалнууд М. И. Калининиие арад зонтойнь холбожо байһан юм. Энэ агуехэ революционер-большевик болбол өөрынгөө бүхы гайхамшаг һайхан наһые арад зонойнгоо эрхэ сүлөө ба зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ үгэһэн байна. Теэл, мүнөө, Михаил Иванович Калининай манай дунда үгы болоод байхадань, арад зониинь тэрээндээ гүнзэгы ехэ инаг дураяа, хүндэлхэ сэдьхэлээ, һүүлшынгээ үдэр хүртэр Эхэ оронойнгоо үнэн хүбүүн ябажа, Эхэ орондоо бэе сэдьхэлээ үгэнгеэр хүдэлһэнэйнь түлөө халуун мэдэрэлээ харуулһан байна.

Мүнөөдэр манай столица гүнзэгы ехэ уйдхар гашуудалда оронхой... үйлсэнүүд ба талмайнууд дээгүүр хара хүбөөтэ улаан тугууд доошоо найгуулагданхай. Үглөөгүүр эртэ городой бүхы заха хизаарнуудһаа центр тээшэ, М. И. Калининай бэетэй хуурсагай табигдаад байһан Союзуудай Байшангай Колонно Зал тээшэ ажалшан арадай олон тоото делегацинууд һубаржа эхилбэ. Үглөөнэй 9 часта оло мянган москвагайхид Пушкинэй үйлсэдэ, Петровско бульварта, Союзуудай Байшангай оршон тойрон талмайнууд ба гудамжануудта багтажа ядатараа суглараһан байна.

Үглөөнэй 10 часта Колонно Залда хүнүүдые табижа эхилээ һэн. М. И. Калининай бэетэй хуурсаг болбол улаан бүдөөр бүрхөөгөөтэй үндэр табсан дээрэ табяатай байна. Советскэ Союзай 16 союзна республикануудай гербнүүдтэй Улаан тугуудай саана найгуулан хадхаһан тон ехэ үргэн торгон туг хүбөөтэн үзэгдэнэ. Манай олонациональна гүрэниие байгуулха ба бэхижүүлхын түлөө Михаил Иванович Калининай эсэшэ сусашагүй ба үрэ ехэтэйгээр оролдон тэмсэһэн манай гүрэнэй агууехэ һүртэ хүсые харуулна. Энээнһээ гайхамшаг һүр һүлдэ юу байхаб!

Хуурсагайнь доодо шатада олон тоото веногууд табяатай байна, гэбэл: ВКП(б)-гэй ЦК-һаа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведһээ, ВКП(б)-гэй МК ба МГК-һаа, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствоһээ, ажалшадай депутадуудай Московско Соведһээ, ВЛКСМ-эй ЦК-һаа, ВЦСПС-һээ, наһа барагшын хани нүхэд ба түрэл хүнүүдһээ табигдаһан байна.

10 час. Хуурсагай дэргэдэ хүндэлэлэй харуулда хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиин членүүд—Н. М. Шверник, Е. Н. Косыгин, Г. М. Попов, А. Ф. Горкин, В. В. Кузнецов, Г. Ф. Александров гэгшэд зогсонод.

Абяа аниргүй болоһон зал дотор траурна маршын уйдхарта дуунууд сууряатан дуулдана. Москвагай олон районуудай, сэрэгэй частьнуудай ба сэрэгэй һургуулинуудай делегацинууд хуурсагай урдуур үнгэрэн гарана. Столицын автозаводой хүдэлмэришэд, улаанпролетарцууд, интеллигенци һубарин гарана. Михаил Иванович болбол бүхы советскэ арадай тон ехэ инаг хани ба дурата хүниинь мүн байгаа һэн. Мүнөөдэр гашуудалда эзэлэгдэн, абяа аниргүйгөөр энэ траурна зал соогуур үнгэрэн гаража байгаа хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл дотор тэрээнэй һанаа эзэлмэ, сэсэн мэргэн үгэнүүд хадагалаатай ябаа һэн.

Олон хүнүүдэй нюдэнһөө нёлбоһон гарахань харагдана. Залуушуул ба үбгэд хүгшэд бүхэли наһан соогоо инаг хани нюур шарайень зүрхэндөө хадагалжа ябахын түлөө эрмэлзэн харана. Тэдэнэр болбол манай Эхэ һайхан орониие инаглан хамгаалжа ябаха, агууехэ Октябриин дайшалан олоһон зүйлнүүдые аршалжа ябаха, Ленин—Сталинай партиин хэрэгтэ бэеэ үгэнгеэр оролдожо ябаха гэһэн Михаил Ивановичын гал дүлэтэ үгэнүүдые һанажа ябана ха юм. Нүхэр Калининай гайхамшаг һайхан наһанай ябадал болбол Эхэ орондоо, арад зондоо иимэ үндэр ехэ һайханаар оролдожо ябаһанай жэшээ мүн байна.

Наһа барагшада һүүлшынгээ хүндэлэлгые үгэхын түлөө ерэһэн хүнүүдэй олониинь Михаил Ивановичтай нюураараа уулзаһан, тэрээнэй хүтэлбэри доро хүдэлмэрилһэн, тэрээнэй даалгабариие дүүргэжэ байһан хүнүүд байха юм. Тэдэнэй тон олониинь „Бүхэсоюзна старостын“ туһаламжа үзэһэн хүнүүд, тэдэнэр хододоо тэрээнэй инаг дэмжэлгые абажа, тэрээнэй сэсэн мэргэн заабариие дуулажа ябаһан хүнүүд байна.

Нүхэр Калининай бүхы наһан болбол манай социалистическэ гүрэнэй байгуулалтын ба хүгжэлтын түүхэтэй таһаршагүй холбоотой байха юм. Гражданска дайнай жэлнүүд соо Колчак ба Деникинэй һүрэг сэрэгүүдые бута сохижо ябаһан улаанармеецүүд тэрээнэй үгые дуулажа ябаһан байгаа.

Мүнөө гражданска дайнай баатар ехэ байлдаануудые дабажа гараһан тэдэ хүнүүд абяа аниргүй, уйдхартайгаар ажалшан арадай хэрэгэй түлөө агууехэ тэмсэгшын хуурсагай урдуур үнгэрэн гаража байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүд соо нүхэр КАЛИНИНАЙ дүлэтэ үгэнүүд болбол советскэ хүнүүдые фронт дээрэ ба ара талада баатаршалгада зоригжуулжа, манай агууехэ хэрэгэй илалтада тэдэнэй найдалга зориг үргэжэ байһан юм. Нүхэр Калининай гэрэлтэ шарайнь арад зоной һанал дурасхаал догор хэзээдэшье унтархагүй! Тэрээндэ, ажалшан инаг хани нүхэртэ, сэсэн мэргэн ба инаг дүтэ ударидагшада өөрынгөө һүүлшын хүндэлэлгые үгэхын түлөө илалта түгэс Улаан Армиин солдадууд, офицернүүд ба генералнууд ерэнэ. Михаил Иванович болбол эдэ хүнүүдые Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө ба бэеэ даанги байдалай түлөө дайшалхы хэрэгтэ зоригжуулан байһан хүн байгаал.

... Табан минута үнгэрхэ бүри хүндэлэлэй харуулай вахта шэлэлнэ. Нүхэд А. А. Андреев, М. Ф. Шкирятов, А. Н. Поскребышев, Б. Н. Черноусов, С. В. Кафтанов харуулда зогсонод.

Хуурсагай доодо табсан дээрэ шэнэ шэнэ веногууд улам бүри нэмэжэл байна. Ленин ба Сталинай үнэн соратник ба коммунизмын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэгшын мүнхэ дурасхаалые инаглан хүндэлжэ байһан хүдэлмэришэд, инженернүүд, эрдэмтэд, студентнүүд, багшанар эдэ веногуудые табина. Мүн баһа „Красный пролетарий“ гэжэ заводой, трикотажна ажаүйлэбэриин, машино-бүтээлгын ба химическэ ажаүйлэдбэриин Министерствын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй хүдэлмэришэдэй делегацинууд веногуудые табина. Хэдэн зуун веногууд ...

Хүндэлэлэй харуулда советскэ наукын ажал-ябуулагшад, искусство ба литературын дээдэ мэргэжэлтэн, уран зураашад, композиторнууд хойно хойноһоон һэлгэлдэнэ. Хуурсагай дэргэдэ академигүүд Н. Д. Зелинский, Н. Г. Бруевич, В. П. Волгин, Г. М. Кржижановский, Т. Д. Лысенко, М. Б. Митин, Социалистическэ Ажалай Герой конструктор А. А. Микулин гэгшэд зогсонод.

Советскэ культурын ажал-ябуулгашад болбол Михаил Ивановичын наһа бараһаниие бусаагдашагүй хүндэ ехэ хохидол мүн гэжэ бүхы манай арад зонтой хамта зүрхэндөө абаһан байна.

Михаил Иванович болбол манай эрдэмтэдтэ, уранзохёолшодто, багшанарта Эхэ орондоо инаглалые, бодото советскэ патриотизмын шанар түхэлнүүдые хүмүүжүүлдэг һэн. Эдэ эрхим һайн шанар нүхэсэлнүүд Михаил Ивановичта өөртэнь баянаар бии һэн.

Чайковскиин ба Бетховеной мелодинууд хүндэлэлтэйгөөр ба уйдхартайгаар аялгална. Хуурсагай дэргэдэ хүндэлэлэй вахтанууд түргэ түргөөр һэлгэгдэнэ. Тэрээндэ СССР-эй Гүрэнэй хиналтын Министр Л. З. Мехлис, ВКП(б)-гэй Ленинградска обкомой ба горкомой секретарь П. С. Попков, генерал-лейтенант А. А. Игнатьев, Сталинска шагналай лауреат профессор Ермолаева гэгшэд байнад.

М. И. Калининай мүнхэ дурасхаалые хүндэлхын түлөө Франциин, Болгариин, Хитадай, Финляндиин посольствонуудай түлөөлэгшэд ерэнэ.

... Үдэрэй үнгэржэ үдэшэ болохо бүри ерэгшэдэй урадхал бүри ехэдэнэ. Михаил Ивановичтаа һүүлшын мэндэ хүргэхын түлөө Колонно Залда Калининай нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын фабрикын, Ильичын нэрэмжэтэ заводой, Трехгоркын хүдэлмэришэд, столицын Куйбышевска, Советскэ, Бауманска, Калининска ба бусад районуудай түлөөлэгшэд ерэнэ. Мүн станок-бүтээгшэд, металлургууд, бүд нэхэгшэд, троллейбусууд ба трамвайнуудай жолоошод, метро баригшад ба түмэрзамайхид, агрономууд ба колхознигууд ерэнэ...

Энэ болбол арад зон өөрынгөө инаг хани хүбүүнтэй, Эхэ оронойнгоо дүлэтэ патриодтой һүүлшынгээ мэндые хүргэлсэжэ байһанай һүр жабхаланта ба сэдьхэл уярма ябадал мүн байгаа. Эхэнэрнүүд өөрынгөө үхибүүдые гар дээрээ эшээ үргэжэ харуулна, эдэ багашуулай зол жаргалай түлөө нүхэр Калинин оролдожо ба тэмсэжэ ябаһан ха юм. Хүнүүдэй дундаһаа нюдэнэйнгөө нёлбоһо барижа ядан: „Михаил Иванович, мэндымнай хүлеэгыш“, „Инаг ханимнай, баяртай, шинии дурасхаал мүнхэдөө оршохол!“—гэжэ дүлиигөөр дуугарха абяанууд дуулдана.

Хуурсагай дэргэдэхи Хүндэлэлэй вахтада партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, Улаан Армиин генералнууд ба офицернүүд, Московско заводуудай ударидагшад ба стахановецууд хойно хойноһоо зогсоно.

***

Үдэшэлэн городой центртэ ородог бүхы үйлсэнүүд хүн зоноор дүүршэнэ. Михаил Ивановичта һүүлшынгээ мэндые хүргэхэ дуратай хүнүүд Пушкинска үйлсэдэ багтахаяа болино. Революциин, Свердловэй, Театральна талмайнууд дээрэ олон мянган хүнүүд сугларанхай.

Заводуудай, фабрикануудай институдуудай, городуудай, хизаарнуудай, областьнуудай, республикануудай делегацинууд ерэжэ байна. Манай агууехэ олонациональна Эхэ ороной түлөөлэгшэд, украинецууд, белоруссууд, грузинууд, таджигууд ба бусад ерэжэ байна.

Энэ үедэ советскэ Украинын делегаци дүтэлэн ерэнэ. УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр М. С. Гречуха ба партизанска отрядуудай алдарта командир, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой нүхэр С. А. Ковпак гэгшэд Украинска арадай зүгһөө венок табина. Тэдэнэй хойноһоо советскэ Литвагай эльгэһэн хүнүүд, Белоруссиин, Грузиин ба бусад ахадуугай республикануудай ажалшадай түлөөлэгшэд дүтэлэн ерэнэ, эдэ республикануудай һалбаран бадархын түлөө нүхэр Калинин айхабтар ехэтэ оролдодог байгаал.

Генерал-полковник, Советскэ Союзай Герой нүхэр Н. Е. Чибисов түрүүтэй ерэһэн Фрунзын нэрэмжэтэ академиин делегаци болбол тон ехэ венок табина. Энэ делегациин составта алдарта летчик А. Н. Покрышкин оролсоно. Тэрээнэй үбсүүн дээрэ Кремль соо Михаил Ивановичын гарһаа абаһан 3 алтан одонууд яларна.

8 час. Хүндэлэлэй харуулда СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшод А. Я. Вышинский ба С. А. Лозовский, кинематографиин Министр И. Г. Большаков гэгшэд зогсонод. Тэрээнэй хойноһоо уранзохёолшод Л. М. Леонов, С. Я. Маршак, В. В. Вишневский, С. В. Михалков, СССР-эй арадай артистнууд В. В. Барсова, М. С. Рейзен ба бусад зогсоно.

М. И. КАЛИНИНДА һүүлшынгээ хүндые үгэхын түлөө ерэһэн ажалшад захагүй урдахалаар үнгэржэ байна.

10 час. Хүндэлэлэй харуулда нүхэр И. В. Сталин, нүхэд В. М. Молотов, Л. П. Берия, А. А. Жданов, А. И. Микоян, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. Н. Косыгин, һүүлээрынь Н. А. Вознесенский, Г. Ф. Александров, А. Ф. Горкин, В. В. Кузнецов гэгшэд зогсонод.

* * *

Хэдэн арбаад мянган хүнүүд үсэгэлдэр Союзуудай Байшангай Колонно зал соо орожо гараба. Калининска областьһоо, нүхэр КАЛИНИНАЙ түрэһэн нютагһаань колхознигуудай делегаци ерэжэ нютагайнгаа агууехэ нүхэрэй хуурсаг дээрэ венок табиба.

Советскэ Эстониин делегадууд орожо ерэбэ. Тэдэнэрэй дунда урдань Михаил Ивановичтай суг хамта „Вольта“ гэдэг Ревельскэ завод дээрэ хүдэлмэрилһэн хуушанай хүдэлмэришэд ябалсана. Зал соо улам шэнэнүүд веногуудые оруулна.

Михаил Иванович КАЛИНИНДА һүүлшын хүндые үзүүлхын түлөө ерэгшэдэй урадхал орой һүни болтор зогсоногүй. Михаил Иванович КАЛИНИНАЙ гэрэлтэ алдар, гайхамшаг һайхан наһан болбол олон ба олон хойто үенүүдтэ агууехэ жэшээ болохо байна.

М. И. Калининиие хүдөөлэлгэ

Үсэгэлдэр манай Эхэ ороной столица—Москвагай ажалшан арад өөрынгөө дүлэтэ патриот, гүрэнэй сэсэн мэргэн ажал-ябуулгаша, агуу ехэ революционер, бүхы ажалшан арадай инаг хани Михаил Иванович КАЛИНИНАА hүүлшын замда үдэшэн мордохуулба.

Манай партида, манай гүрэндэ ушарhан агуу ехэ уйдхар гашуудалые бүхы советскэ арад хубаалдажа байна. Ленин ба Сталинай үнэн соратник, гүрэнэй сэсэн мэргэнударидагша ба арад зоной анхаралта хани нүхэрэй наhа барhан тухай мэдээн советскэ хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлые доhолгобо. Арад зоной уйдхар гашуудалай гүнзэгынь барагдашагүй.

Үсэгэлдэр нүхэр КАЛИНИНАЙ бэетэй хуурсаг тээшэ хүн зоной урадхал бүхэли hүниндөө үргэлжэлhэн байгаа. Кировскэ хаалгаhаа эхилээд бульвар дээгүүр хүн зонууд таhалгаряагүй hубарилдана. Эдэ олон зон ажалшан арадайнгаа мартагдашагүй хани нүхэр ба багшадаа hүүлшынгээ мэндэ хүргэхын түлөө Колонно залда орохые эрмэлзээнэд.

Мүнөө hүни Колонно зал соо Советскэ Союзай Маршал Л. А. Говоров түрүүтэй хэдэн олон генералнууд ерэнэ. Тус делегаци болбол СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствын зүгhөө венок табина.

Траурна хүгжэмэй абяан уйдхартайгаар дуулдан байгаа hэн. Хуурсагай урдуур олон мянган хүнүүд hубаралдан гаража байна. Энэ урадхалда эсэс гэжэ байхагүй мэтэ hанагдана. Манай столициин Москворецкэ, Дзержинскэ, Сталинска, Фрунзенска, Кировскэ районуудай заводуудай, фабрикануудай научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд ерэжэ байна. Олон мянган хүнүүдэй нюдэн инаг хани нюур тээшэ зүглэн харана.

Июнь hарын охорхон hүниин удаа үглөөнэй саг болоно. 8 часта хуурсагай дэргэдэ Молдавиин Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ф. Г. Бровко ба Молдавска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Г. Коваль түрүүтэй Молдавска ССР-эй делегаци бии болоно. Тус делегаци бодото сэсэгүүдhээ бүридхөөhэн венок табина. Хуурсагай табсан дээрэ шэнэ шэнэ веногууд табигдажал байна.

10 час 30 минута... Колонно залда Маршал Иосип Броз-Тито Югославска правительствын члэнүүдээр үдэшэгдэн ороно. Тус делегаци ахадүү болохо Югославска арадай үмэнэhөө венок табина, Югославиие фашистска эзэмдэгшэдэй муухай дарлалтаhаа сүлөөлхэ ябадалда туhа хүргэhэнэй түлөө советскэ гүрэнэй ударидагшадай нэгэндэ hайн hанаhан мэдэрэл Югославска арадай зүрхэндэ хэтэ мүнхэдөө байхал.

5 минута болоод лэ хуурсагай хажууда хүндэлэлэй харуул hэлгэжэ байна. 11 часта траурна вахтада Советскэ Союзай маршал Г. К. Жуков, артиллериин главна маршал Н. Н. Воронов, инженернэ сэрэгүүдэй маршал Н. П. Воробьев, артиллериин маршал Н. Д. Яковлев гэгшэд зогсонод. Тэдэнэй хойноhоо адмирал Л. М. Галлер, вице-адмирал П. С. Абанькин гэгшэд зогсонод.

Энэ агуу ехэ уйдхар гашуудалые колхозникууд, хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, культурын ажал-ябуулагшад—манай агуу ехэ Эхэ ороной бүхы гражданинууд нэгэн адли хубаалдан байна.

Нүхэр КАЛИНИНДА үнэн зүрхэнэйнгөө баяр хүргэхэ бодол советскэ сэрэгшэ бүхэнэй сэдьхэл дотор хадагалаатай байха юм. Улаан Армиин сэрэгшэд, офицернүүд, генералнууд болбол хайшан гэжэ Михаил Иванович, Ленин ба Сталинтай сугтаа Советскэ гүрэниие бии болгон байгуулhан тухай мэдэжэ ба hанажа ябадаг байна. Гражданска дайнай жэлнүүд соо нүхэр КАЛИНИН болбол советскэ сэрэгүүдые хүмүүжүүлэн, хатуужуулжа, илалта тээшэ тэдэнэй зоригые хүрсадхан ябаhан юм. Одоо иимэ дээрэhээ үсэгэлдэр Колонно зал соо тэды олон сэрэгүүд, офицернүүд ба генералнууд ерэhэн байна. Хүн зонууд толгойгоо доошонь бүхылгэн, абяа анириргүйгөөр өөрынгөө мартагдашагүй багша ба хани нүхэрhөө хахасажа байгаа hэн, тэрэ болбол манай гүрэнэй агуу ехэ хүсые бэхижүүлхын түлөө тэды шэнээн хүсэ шадал ба бусалан байгаа эдибхи оролдолгоёо гаргаhан байнабшуу.

* * *

Манай Эхэ орон заха хизааргүй... Энэ ороной үрэжэл ехэтэ газар дээрэ ажаhуудаг арадууд хэдэн арбаад ондо ондоо хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг. Теэд хаа хаанагүй, Номгон далайhаа эхилээд Балтика хүртэр, Карпадhаа Кавказай уланууд хүртэр Михаил Ивановичын алдарта нэрэ болбол олон миллион хүнүүдтэ нэгэн адли инаг ба хани байhан юм. Үдэр байхада Москвада самолетуудаар ба поезднуудаар ахадүүгэй республикануудай олон тоото делегацинууд ерэжэ эхилнэ. СССР-эй арадуудай эльгээhэн хүнүүд болбол грузин, узбек, казак, украинецуудай өөрынгөө гараар инаглан түрэhэн веногуудые хуурсагай дэргэдэ табина.

13 часта Азербайджанска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо И. М. Ислам-Заде түрүүтэй Азербайджанай делегаци ерэнэ. Тус делегациин составта—Азербайджанай КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь Г. М. Гасанов, Азербайджанска ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр М. И. Алиев, Бакинска Горисполкомой түрүүлэгшэ А. Козлов, уранзохёолшо С. Рагимов, Кавказай чефтяной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ А. Ахундов оролсоно. Венок табиhанайнгаа hүүлдэ азербайджанецууд хүндэлэлэй харуулда зогсонод.

Тэдэнэй хойноhоо Узбекстанай делегадууд зогсоно. Делегациин составта—Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Муминов, республикын габьяата багша Х. Исламов, республикын арадай артистка М. Тургунбаева, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Х. Ташмухомедов ба бусад.

13 час 15 минутада Колонно зал соо Москвада Советскэ Правительствын дэргэдэ хуулита ёhоор байhан хариин гүрэнэй дипломатическа корпус ерэнэ. Хари гүрэнэй посольство ба миссинүүдэй ахалагшанууд болбол дипломатическа корпусой старшина болохо Афганистанай элшэн түлөөлэгшэ г-н Султан Ахвед-Хан түрүүтэйгээр хуурсагай толгойн талада бодото сэсэгүүдhээ бүридэhэн тон ехэ хэмжээтэй венок үргэнэ.

Олон мянган тон түрэл hудал утаhанууд Михаил Ивановичые Ленинградтай холбодог байгаа. Революциин урдахи жэлнүүд соо Ленинград дээрэ Калинин болбол Ленин ба Сталинтай сугтаа Октябрьска илалтые бэлэдхэжэ байhан ба большевистскэ партиин кадрнуудые хүмүүжүүлжэ байhан юм. Михаил Ивановичын наhа баралга болбол Ленинградай хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлые хурса гашуудалаар сорьёhон байгаа. Үсэгэлдэр тэдэнэр М. И. Калининиие хүдөөлгэндэ өөрынгөө делегаци эльгээбэ.

Делегациин члэнүүд — Ленинградска ажалшадай депутадуудай городской соведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр П. Т. Лазутин, М. И. Калининтай олон жэлдэ сугтаа хүдэлмэрилhэн кадрова хүдэлмэришэд—А. А. Кутейников ба А. К. Мирошников, алдар суута шулууша А. А. Куликов. СССР-эй Академи наукын член-корреспондент, Ленинградай Калининай нэрэмжэтэ политтехническэ институдай профессор М. М. Карнаухов ба бусад —хүндэлэлэй вахтада зогсонод.

Ленинградецууд хуурсагай табсан дээрэ өөрынгөө венок үргэн табина.

Үдэрынь Москвада казахска арадай делегаци ерэбэ. Казахстанай эльгээhэн хүнүүд аэродром дээрэhээ сэб сэхэ Колонно зал соо ерэжэ ороно. Тэдэнэр хадаа Казахстанай металлургууд, горнягууд, текстильщигүүд ба малажалшадай зүгhөө Михаил Ивановичта hүүлшын мэндэ хүргэhэн веногые асарhан байгаа. Веногоо табяад, Казахска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Ш. Ермагамбетова, Казахстанай КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь С. Яковлев, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ж. Абаев, Казахска ССР-эй академи наукын член М. Горяев ба бусад хүндэлэлэй харуулда зогсонод.

Казахстанай эльгэhэн хүнүүдэй удаа холын Якутиин делегадууд ороно.

Тиигэhээр байтар зал дотор Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ А. Бердыев түрүүтэй туркменскэ арадай түлөөлэгшэд ороно. Мүн баhа киргизскэ, грузинска, таджикска арадуудай эльгэhэн хүнүүд веногуудые табина...

14 часта Армениин Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. Папян түрүүтэй Армянска ССР-эй делегаци ороно. Тус делегаци мэнэ hаяхан Ереваньhаа ерээд, өөрынгөө венок хуурсагай табсан дээрэ табина.

* * *

5 час. Колонно залда хүнүүдые оруулхаяа болиhон байбашье, союзуудай Байшанда ошохо бүхы үйлсэнүүд ба талмайнууд дээрэ хүн зон багтахаяа болин байнад. Хуурсагай хажууда нүхэр Калининай дүтын хани нүхэд, сорагнигууд ба түрэлэй хүнүүд үлэнэ. Хуурсагай хажууда хүндэлэлэй харуул улам бури түргэ түргэноор hэлгэдэг боложо байна.

Хуурсагай дэргэдэ Советскэ Гүрэнэй Верховно органиие толгойлогшо нүхэр Калининтай сугтаа хүдэлhэн союзна республикануудай түлөөлэгшэд нүхэд М. С. Гречуха, И. Я. Варес, Ю. И. Палецкис, С. В. Куусинен, М. Папян, А. Бердыев зогсонод.

18 часта хуурсагай дэргэдэ Министрнүүд, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд ба члэнүүд, маршалнууд, генералнууд ба СССР-эй уhан-сэрэгэй флодой адмиралнууд сугларнад.

...Михаил Ивановичын түрэлнүүд ба хани нүхэд табсан өөдэ гаража наhа барагшада hүүлшынгээ мэндые хүргэнэ. 2 минута үнгэрхэ бүхэндэ хүндэлэлэй харуул hэлгэжэ байна. Хуурсагай хажууда—В. В. Кузнецов, Г. М. Попов, Г. Ф. Александров, М. Ф. Шкирятов, Л. З. Мехлис, А. Ф. Горкин.

Хагасалай hүүлшын минутанууд ерэнэ.

18 час 15 минутада Колонно зал соо нүхэр И. В. Сталин, нүхэд В. М. Молотов, Л. П. Берия, А. И. Микоян, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, Н. А. Вознесенский, Н. М. Шверник, Н. А. Булганин, А. А. Жданов, Г. М. Маленков оробод.

Ленин ба Сталинай алдарта соратник, манай арадай гайхамшаг хүбүүнэй хуурсагай дэргэдэ энэ hүүлшын вахта болбол 5 минута үргэжэлнэ.

* * *

18 час 40 минутада нүхэр Сталин, нүхэд Молотов, Берия, Жданов, Маленков, Микоян, Каганович, Андреев, Вознесенский, Шверник, Косыгин ба Булганин гэгшэд табсан дээрэhээ хуурсагые үргэжэ үйлсэдэ гаргана. Чайковский ба Бетховиной уйдхарта хүгжэмэй абяанууд hүртэй шангаар зэдэлэч байгаа бэлэй. Хуурсагые артиллерийскэ ехэ буугай лафет дээрэ табинад. Траурна процесс болбол Улаан талмай тээшэ зүглэнэ.

Энэ процессын эгээ урдань Михаил Ивановичын эгээн дүтэ хани нүхэдүүд атласна подушканууд дээрэ нүхэр Калининай Эхэ ороңдоо бэеэ үгэнгеэр хүдэлмэрилэн оролдоhоной түлөө абаhан шагналнуудые абажа ябанад.

Охотно рядай хоёр хажууда, Манежнэ талмай дээрэ ба Историческа музейн урда Московско гарнизоной сэрэгүүд жагсанхай. Оло мянган сэрэгүүдэй дундуур уйдхар гашуудалтайгаар найгуулhан дайшалхы тугууд үзэгдэнэ. Хүндэлэлэй сэрэгэй эскорт тус процессые союзуудай байшанhаа Кремль хүртэр үдэшэбэ.

Улаан талмай дээрэ хэдэн арбаад мянган москвичууд сугларанхай байгаа hэн. Московско предприятинуудай хүдэлмэришэд, Министерствонүүдэй албахаагшад, наукын ажал-ябуулгашад, искусство ба литературын мэргэжэлтэ мастернууд Мавзолейн дэргэдэ ерэhэн байна, энэ мавзолей дээрэ гэдэнэр мартагдашагүй Михаил Ивановичтай хэдэн олон дахин уулзаhан байхал. Эдэ олон хүнүүдэй толгой дээгүүр торгон тугаар шэмэhэн Михаил Иванович Калининай хэдэн зуун портредүүд үзэгдэнэ.

18 час 55 минутада траурна процесси болбол Мавзолейдэ дүтэлэн ерэнэ. Нүхэр Сталин, нүхэд Молотов, Берия, Жданов, Микоян, Маленков, Каганович, Андреев, Шверник, Косыгин, Вознесенский, Попов гэгшэд трибуна дээрэ гаранад.

Хүдөөлэлгэ эмхидхэлгын правительственна комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин болбол М. И. КАЛИНИНАЙ дурасхаалда зорюулагдаhан траурна митингые нээгдэhэн дээрэ соносхоно.

Митинг дүүрэбэ. Гэнтэ абяа анирггүй болоhон агаарай дундуур зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Министерствын хамталhан оркесторэй дуугаргажа байгаа хүдөөлүүлгын маршын уйдхар ехэтэ абяанууд зэдэлэн байгаа бэлэй.

Нүхэр Сталин, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй политбюрогой члэнүүд ба хүдөөлэлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиин члэнүүд Мавзолейн трибуна дээрэhээ буужа, ехэ буугай лафет дээрэhээ Михаил Ивановичын бэетэй хуурсагые үргэжэ, Кремлиин хана тээшэ зүглэн ябанад. Эндэ Ленинскэ Мавзолейн hүүдэр доро Я. М. Свердлов ба Ф. Э. Дзержинскиин хүүрнүүдэй хажууда шэнэ нүхэн байгаа hэн. Хани нүхэд ба түрэл хүнүүдынь Михаил Ивановичтайгаа hүүлшынгээ хагасалай мэндые абалсана. Хэдэн минута үнгэрбэ...

Улаан талмай дээрэ траурна маршын хүгжэмэй абяанууд адхаран байна. Удаашьегүй гэнтэ энэ хүгжэмэй абяае олон моторнуудай хүсэ ехэтэ хүүеэн дүлиируүлжэрхибэ. Энэ болбол советскэ летчигууд нүхэр М. И. КАЛИНИНДАА hүүлшын хүндэлэл үзүүлжэ байна. Огторгойдо зэлэ татан хүндэ бомбардировщигууд үнгэрнэ. Тэдэнэй Василий Блаженын храмай саагуур далда орохотой сасуу тэнгэридэ айхабтар түргэн ниидэлгэтэ истребительнүүд бии болоно. Энэ үедэ Ленин—Сталинай агуу ехэ хэрэгэй түлөө тэмсэжэ ябаhан гайхамшаг hайхан тэмсэгшын дурасхалда зорюулагдаhан томо буунуудай хэдэн олон буудалганууд агаарые зэдэлүүлнэ.

Буудалга нэрьеэнэй замхахатай хамта Улаан талмай дээгүүр, Москва дээгүүр Михаил Иванович КАЛИНИНАЙ гайхамшагта наhан соогоо оролдоhон ажал-ябуулгануудые мүнхэжүүлhэнэй тэмдэг болгоhон мэтэ манай Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимнын гайхамшаг hайхан hүр жабхаланта хүгжэмэй абяан сүүрятан эхилбэ.

* * *

Хүдөөлгэнэй hүүлээр Мавзолейн урдуур нүхэр Калининиие hүүлшынь замда үдэшэн мордохуулhан сэрэгэй академинүүд, hургуулинууд ба Московско гарнизоной сэрэгүүд жагсаалаараа үнгэрhэн байна.

Нүхэр Н. М. Швернигэй үгэ

ВКП(б)-гэй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө

Нүхэдүүд!

Мүнөөдэр манай арад болбол Михаил Иванович Калининтай угаа ехэ уйдхар гашуудалтайгаар хахасажа байна.

Большевистскэ парти, социалистическэ гүрэн ба Советскэ Союзай арадуудта ехэхэн хохидол ушарба. Манай үеын гайхамшагта гүрэнэй ажал-ябуулгаша, большевистскэ партиин ба советскэ гүрэнэй алдарта эмхидхэгшэд ба хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн наhа бараба.

Михаил Ивановичын бүхы бурьялма ажабайдал хадаа эдир залуу наhанhаа эхилээд, hүүлшын амисхал хүртэр арад зоной hанал хүсэлэй түлөө, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ дүүрэнээр үгтэhэн байгаа.

Түрүү хүдэлмэришэнhөө эхилээд, советскэ гүрэнэй верховно органой хүтэлбэрилэгшэ хүртэр нүхэр Михаил Калининай ажабайдалай зам хадаа нюуса ба хатуу шэрүүн революционно тэмсэлдэ, хаанай түрмэнүүд ба сүлэлгэ намналгын хүндэ хүшэр шалгалтануудта, арад зоной ашаг туhада олон жэл ами бэеэ үгэнгеэр ажал-ябуулгада батажаhан дүлэтэ революционерэй зам гээшэ.

Михаил Ивановичын революционно, партийна, гүрэнэй ажал-ябуулга хадаа өөрынгөө гүн дундаhаа айхабтар хүсэтэ арадай талантнуудые тодоруулан гаргадаг арадай творчествын гайхамшаг тодо жэшээнь болоно.

Нүхэр Калининай ажабайдал болбол советскэ революциин эгээл гайхамшагта илгаа—революци хадаа арад зоной гүнзэгы hанал хүсэл байhанай эли тодо жэшээнь болоно гээшэ. Тэрэ—агуу ехэ революционер—арад зонтой мянга мянган утаhа hудалаар холбоотой байгаа. Михаил Иванович болбол арад ниитын үнэн зүрхэнэй бодол ба hанал хүсэлые, тэдэнэй хэрэгсэл, оролдолго эрмэлзэлгые мэдэдэг, хүдэлмэришэн ангиин hанал үзэлэй илалтын түлөө тэмсэлэй эгээл гүн дундань хододоол байдаг hэн.

Арад зоной инаг хани Калининай нэрэ олонациональна советскэ обществын бүхы хүнүүдтэ хүндэтэй хайратай ба арюун нангин гээшэ.

Агуу ехэ советскэ гуманист, хүдэлмэришэн ба тарияашадай талантта хүмүүжүүлэгшэ Михаил Иванович хадаа хододоол үнэн сэхэ большевистскэ үгөөр арад зондоо хандахадаа, хүн бүхэнэй ухаан мэдэрэлдэ энэ үнэн сэхэ байдалые угаа ехэ арга шадабаритайгаар, эгээл юрын ба ойлгосотой үгэнүүдээр хүргэдэг hэн.

Ленин—Сталинай партиин бодол үзэлэй гайхамшагта пропагандист нүхэр Калинин болбол советскэ интеллигенциие хүмүүжүүлхын хэрэгтэ угаа ехэ хүсэ зоригоо үгэhэн байна.

Михаил Иванович Калинин болбол хүсэн түгэс советскэ гүрэнэй верховно органиие 27 жэлдэ толгойлжо байхадаа арад зоной туhамаршан гээшэб гэжэ өөрыгөө тооложо ябадаг hэн. Большевизмын гайхамшагта ажал-ябуулгаша Михаил Иванович хадаа Ленин—Сталинай партиин солдат гээшэб гэжэ өөрыгөө тооложо, тэрэнэй хүсэл зоригые арюун сэбэрээр дүүргэжэ байгаа.

Михаил Иванович хадаа агуу ехэород арадай үнэн сэхэ хүбүүнь. тэрэнэй национальна эрхим hайн шанарые харуулжа ябагша хүн байгаа. Тодо гэрэл ухаан, арад зоной, гүнзэгы сэсэн мэргэн бодол, революционно үргэн далайса, арад зоной hанал хүсэлые хамгаалхадаа хэлбэришэгүй ба бата сэхээр байха ябадал хадаа Михаил Ивановичта ородой революционно хүдэлөөнөөр хүмүүжүүлэгдэhэн байна.

Михаил Иванович болбол өөрынгөө ажабайдалай бүхы замые Ленин ба Сталинтай хамта ябажа гараа. Залуу питерскэ хүдэлмэришэн Михаил Калинин хадаа үнгэрhэн үеын hүүлhээ эхилээд, Ленин ба Сталинай хүтэлбэри доро өөрынгөө революционно ажал-ябуулгые эхилбэ.

Петербургын ба Москвагай, Ревелиин ба Тбилисиин заводуудта, большевистскэ организацинуудта, нюуса хэблэл газетэнүүдтэ хүдэлмэрилхэдөө нүхэр Калинин хадаа Ленин ба Сталинай үзэл бодолой түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэгшэнь байгаа.

Олонациональна советскэ гүрэнэй Верховно органиие толгойлжо байхадаа Михаил Иванович болбол арадуудай хани барисаае бэхижүүлхын ба хүгжөөхын хэрэгтэ өөрынгөө зохёохы эдибхи зоригые үгэhэн байна.

Советскэ Эхэ ороной дүлэтэ патриот нүхэр Калинин болбол Советскэ Союзай арадуудай хани барисаагай түлөө гайхамшагта тэмсэгшэ, интернационализмын принципые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэгшэнь байгаа. Тэрэ хадаа советскэ арадые бусад арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанги байдалые хүндэлжэ байхаар хүмүүжүүлдэг hэн.

Советскэ юрын хүнүүдтэ айхабтар анхаралтайгаар ба hаналтайгаар хандадаг Михаил Иванович хадаа эсэгэ ороной дайсадта хатуу шэрүүнээр ба хайра гамгүйгөөр хандадаг hэн. Тэрэ хадаа советскэ хүнүүдтэ социалистическэ эсэгэ ороноо заха хэмжээгүйгөөр инаглан дурлажа байхые ба арадай дайсадые харан, үзэн ядажа байхые хүмүүжүүлдэг байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай үдэрнүүдтэ нүхэр Калинин болбол өөрынгөө тушаалда эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ, манай үнэнтэ хэрэгэй илан мандахын этигэл найдабариие унтаршагүй гал ошые бадаруулаа, гитлеровскэ Германи ба Японско империализмые бута сохилгые эмхидхэгшэдэй нэгэниинь мүн байба.

Михаил Иванович хадаа арад зоной hанал хүсэлэй түлөө, социализмын хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ ами наhаа үгэхэhөө ондоо юумэ hанадаггүй hэн. «Минии ажабайдалай бүхы түүхэ, тиин бодото дээрээ хүдэлмэришэн ангиин бүхы түүхэ хадаа Ленин-Сталинай хүтэлбэри доро бидэнэй ажаhуудал да ба тэмсэлдэ болоно» гэжэ тэрэ хэлэдэг hэн.

Өөрынгөө ами наhанай hүүлшын үдэрнүүд хүртэр, хүндэ хүшэрөөр үбдэжэ байгаад, Михаил Иванович хадаа өөрынгөө большевистскэ зүрхэнэй эдибхи хүсые, гүрэнэй ажал-ябуулгын угаа ехэ баян дуршалые советскэ байгуулалтые бэхижүүлхын хэрэгтэ үгэжэ байгаа.

Гээгдэл хохидолой айхабтар ехэ гашуудал хадаа дайн сэрэгэй ушаруулhан шархануудые социалистическэ эсэгэ ороной элэгээжэ ба советскэ гүрэнэй саашанхи шэнэ шэнэ хүгжэлтэдэ, ажахын ба культурын hалбаран хүгжэхэ ябадалда этигэл найдабаритайгаар дабшажа байха үедэ ушарба. Энэ замаар хэhэн манай алхам бүхэн хадаа түрэл Михаил Ивановичай Калининай өөрынгөө ами наhыень зорюулhан коммунизмын хүсэлэй илалтада дүтэлүүлжэ байна.

Михаил Иванович Калининай ажабайдал ба ажал хүдэлмэри хадаа арад зондоо үнэн сэдьхэлээрээ алба хэхын агуу ехэ жэшээ, Ленин-Сталинай партиин ашаг туhата үзэл бодолой түлөө тэмсэлэй гайхамшагта жэшээ гээшэ. Михаил Иванович Калининай сусаршагүй баатарлиг, 50 жэлэй алдар гайхамшагта ажал-ябуулгын габьяа хадаа Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, тарияашад, интеллигенциие манай агуу ехэ Эхэ ороной ашаг туhада шэнэ шэнэ баатаршалга габьяада зоригжуулха байна.

Манай хүндэтэ инаг хани ба нүхэр хахасая даа!

Нүхэр А. В. Симоновэй үгэ

Калинин город ба Калининска областиин ажалшадай үмэнэhөө

Нүхэдүүд!

Манай Эхэ орон, парти, советскэ арадта угаа ехэ уйдхар гашуудал ушарба. Ленин ба Сталинай агуу ехэ соратник, манай ороной гайхамшагта гүрэнэй ажал-ябуулгаша, бүхы ажалшадта инаг дурата Михаил Иванович КАЛИНИН наhа бараба.

Бидэнэр калининецуудта энэ хохидол хадаа илангаяа хүндэ байна. Тэрэнэй гэрэлтэ hаруул нэрээр нэрлэгдэhэн манай областиин дээдэ Троица гэжэ тосхондо, Медведица гэжэ үhанай эрье шалар, юрын тарияашанай бүлэдэ Михаил Иванович түрэhэн байгаа. 18 наhатай эдир залуу хүбүүн байхадаа тэрэ болбол петербургска заводто хүдэлмэришэн боложо ороhон юм. Завод дээрэ хүдэлмэрилхынгөө түрүүшын жэлhээ эхилээд Михаил Иванович Калинин болбол хаанта засагта эсэргүү революционно тэмсэлдэ ябалсажа, түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн боложо, уданшьегүй хүдэлмэришэн ангиин элитэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь болобо. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангиие илалтада бэлэдхэн, большевистскэ партиие байгуулхада Ленин ба Сталинда эсэшэ сусашагүйгөөр туhалалсаhан байха юм. Советскэ засагай түрүүшын жэлhээ эхилээд Михаил Иванович хадаа манай советскэ гүрэнэй эгээл элитэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь болобо. Уг гарбалаараа тарияашан болохо, мэргэжэлтэ питерскэ хүдэлмэришэн Михаил Иванович хадаа хүдэлмэришэн анги ба тарияашадай барисаа холбосое бэеэрээ харуулжа байгаа. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэд ба тарияашадтай үнэн сэдьхэлээрээ холбоотой, тэдэнэй гол шухала hанал хүсэлнүүдые гүнзэгыгөөр ойлгодог, ажалшадай ажабайдал тухай хододоол hанаагаа зобожо байдаг байгаа. Өөрынгөө бүхы гайхамшагта hайхан ажабайдал, өөрынгөө онсо ехэ арга шадабари, ажабайдалай угаа ехэ дуршалые арад зондоо зорюулжа байhан юм. Тэрэ хадаа агуу ехэ вождьнууд Ленин ба Сталинhаа hургаал абажа, өөрынгөө Эхэ оронииие үнэн сэдьхэлээрээ инаглан дурлахые, тэрэнэй түлөө өөрынгөө ами бэеые гамнахагүйе, тэрэнэй зол жаргал ба hалбаран мандахын түлөө эсэшэгүйгөөр ажаллахые арад зониие hургажа байгаа.

Коммунизмын түлөө хэлбэришэгүй тэмсэгшэ, үнэн сэдьхэлтэ ба сэсэн мэргэн хүтэлбэрилэгшэ Михаил Ивановичын hаруул сэбэр дүрсэ шарай Агуу ехэ манай арадай ухаан сээжэндэ хэзээшье унтархагүйл.

Нүхэр КАЛИНИН болбол манай Калининска областиин ажаүйлэдбэриин хүдөө ажалай ба культурын хүгжэлтые хойноhоо анхаралтайгаар хаража туhалжа байгаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө нютагайхидай ажабайдалай хэрэгээр ехэхэнээр hонирхожо, манай ажалшадай бүхэндэ баярлажа байдаг ба нэгэнтэ бэшэ манай хүндэтэ айлшан боложо бидэндэ ерэдэг hэн. Бидэнэй олохон Михаил Ивановичтай уулзаhанаа hанажа байна. Тэрэнэй ойлгосотой ба үнэн зүрхэнэй, гүнзэгы ухаанай ба гэрэл hаруул бодолой үгэнүүд ажалшан арадай сээжэ зүрхэндэ ойлгосотой тодоор абтадаг hэн.

Тэрэ хадаа манай фабриканууд, заводууд, ба колхозуудаар нэгэнтэ бэшэ ябадаг бэлэй. Бидэнэй хүн бүхэн тэрэниие гүрэнэй агуу ехэ ажал-ябуулгаша ба дарую зантай сэдьхэл хүдэлмэ хүн гэжэ харадаг байгаа.

Михаил Иванович болбол өөрынгөө hүүлшын үдэрнүүд хүртэр өөрынгөө түрэл колхозтой, дээдэ Троица гэжэ тосхоной өөрынгөө нютагайхидтай байнга холбоотой байгаа. Михаил Иванович тэдэ колхозникуудай hанал хүсэлые өөрын дүтын хэрэг гэжэ абадаг hэн. Дээдэ Троица гэжэ колхоздо ба манай областиин бусад колхоздо тэрэнэй ерэлгэ хадаа бидэнэй ехэхэн зол баяр эрэгтэй, эмэгтэй колхозникуудай үнэн hайндэр болодог hэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үдэрнүүдтэ агуу ехэ Сталинай үнэн сэхэ соратник Михаил Иванович болбол бидэниие дайсанда эсэргүү эблэршэгүй тэмсэлдэ зоригжуулжа, манай үнэн хэрэгтэй илан мандахын хэлбэришэгүй этигэл найдабари бидэнэртэ хүмүүжүүлдэг байгаа.

Немецко-фашистска булимтарагшадhаа Калинин городые Улаан Армиин сүлөөлөөд байхада ба үшөө манай областиин нилээд хубиие дайсанай эзэлжэ байхада Михаил Иванович хадаа бидэнэртэ ерэhэн юм. Тэрэ болбол ородой хуушанай городто дайсанай ушаруулhан угаа ехэ hүйдхэл hандарлгануудые хараhан байна. Михаил Иванович болбол Майн нэгэнэй нэрэмжэтэ заводто ошожо, заводые хайшан гэжэ түргэнөөр hэргээн бодхоохоб гэжэ тэндэхи хүшан хүдэлмэришэдтэй үни удаан хөөрэлдэhэн юм. Хүдэлмэришэдтэй нүхэр Калининай хөөрэлдэhэн ябадал хадаа

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

...И. Калининие худөөлэлгэ

...үхэр А. В. Симоновэй үгын үргэлжэлэл

...рхэшээлнүүдые лабажа гараха ... фронтдоо үшөө ехэ туһалам- ...хэдэ хүнүүдые зоригжуулдаг

...ная Москва" гэжэ колхоздо Ми- ...нович болбол колхознигуудтай ...жэ, тэдэндэ зүбшөөл заабари ...олхознигууд болбол нүхэр КА- ...Н зүбшөөл заабарииие дүүргэжэ, ...хадаа өөрынгөө колхозые хү- ...эргээн бодхоожо, тэрэнээ да- ...н болгожо шадаа.

...ой гайхамшагта ажал-ябуулга- ...айхадаа Михаил Иванович болбол станогой дэргэдэ хүдэлжэ байһантайгаал адли тиимэл простой, анхаралтай ба һанал сэдьхэлтэй хүн байба. Тэрэ хадаа арад зонтой таһаршагүй холбоотой байгаа. Тиин арад зон тэрэнние айхабтар ехээр инаглан дурлажа байдаг һэн. Тиимэһээл мүнөөдэр манай уйдхар гашуудал гүнзэгы ехэ гээшэл.

Өөрынгөө бүхы һаруул гэрэлтэ ами наһые хүндэтэ Михаил Ивановичын зорюулһан Ленин—Сталинай хэрэгтэ бидэнэр бүхы хүсэ шадалаа үгэхэбди гэжэ Михаил Иванович КАЛИНИНАЙ хүүрэй дэргэдэ уялга абяал.

П. С. Попковой хэлэһэн үгэ

Ленинград городой ажалшадай үмэнэһөө

...дүүд!

...эр бидэнэр бүхы советскэ ...тын инаг ба үнэтэ хани—нү- ...аил Иванович КАЛИНИНҺАА ... байнабди. Үхэл хадаа манай ... нүхэр КАЛИНИНИЕ һуга та- ...а гэжэ дуулахадаа советскэ ... заха хизааргүй гүнзэгыгөөр ...ба.

...ртэ, илангаяа, ленинградецууд- ...ил Иванович болбол илангаяа ...тэ ба үнэтэй сэнтэй хүмнай ... байһан юм. 50 жэлэй урда тээ ...уу ябахадаа КАЛИНИН Петер- ...рэ кадровы ород хүдэлмэришэ- ...най ябадал эхилһэн байгаа. ...ото питерскэ предприятинууд ...еталлист-токарь ба лекальщи- ...аил Иванович КАЛИНИН хү- ...һэн байна. Нүхэр Калининай ...илһэн хуушанай „Арсенал", ...ка завод, Трубочна завод, шэ- ... завод, ехэ буунуудай завод ...ехэ ехэ предприятинууд болбол ...ртэрөө КАЛИНИН тухай дурда- ...аг юм. Мүнөө хүртэр эдэ пред- ...уд дээрэ нүхэр КАЛИНИНАЙ ...илһэн станогууд бүтэн зандаа ... байха юм.

...скэ хүдэлмэришэд болбол ... хуушанай хани нүхэр, юун- ...айдаггүй ба эсэшэ сусашагүй ...ришэн большевик, эмхидхэгшэ ...агандистын һаруул гэрэлтэ ша- ...ии шангаар зүрхэ сэдьхэл ...хадагалжа ябахал. Петербург ...үэр КАЛИНИН болбол хүдэл- ...ангиин гайхамшагта ажал- ...адай нэгэн боложо өөдөө урга- ...аа. Михаил Иванович болбол ... Сталинтай хамта большевист- ...иин үндэһэ һуурииие табиһан, ...уехэ партиие бии болголсон, ...ном хүн байна.

...градска хүдэлмэришэд болбол ...дундаһаа хүдэлмэришэн ангиин ...этэ политическэ ударнигашa ... гайхамшагта ажал-ябуулагша, ... гүрэнэй Верховно органой ...ирлэгшэ Михаил Иванович ...Н ургажа өөдөө гараһандань ...о ябадаг байха юм.

...л Иванович КАЛИНИН болбол ...рүүн зүрхэнһөө Ленинградта ... байһан юм. КАЛИНИН болбол ... хүдэлмэришэдтэй, Ленингра- ...шадтай өөрынгөө нюурай хани ... хэзээдэшье таһалдуулаагүй ... Октябрьска добтололгын үдэр- ...КАЛИНИН болбол Петроградска ... организациин нэгэн ударидаг- ...ан ба Петербург дээрэ зэ сэгтэ ... хүтэлбэрилхэ талаар Ленин ...най үнэхөөр дайшалхы сорат- ...ан юм. Ленинградецууд болбол ... Михаил КАЛИНИНДА үнэн гүнзэгы хүндэлэлэй мэдэрэл хадагалан ябадаг байна. Тэдэнэр хадаа КАЛИНИНИЕ харахадаа түрүү хүдэлмэришэн—большевигэй, советскэ арад ба большевистскэ партиин эрхим эрхим шанарнуудые бэедээ шэнгээһэн хүн гэжэ хододоо һанадаг ябаа.

КАЛИНИНАЙ наһанай ябадал ба ажал-ябуулганууд болбол хододоо ленинградецуудые зоригжуулан, тэдэниие манай Эхэ оронииe социалистическээр шэнэдхэн байгуулхын түлөө, манай Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ уряалдаг байгаа.

Ород арадай хүбүүн, питерскэ түрүү хүдэлмэришэн Михаил Иванович хадаа большевигүүдэй партитай хамта гурбан революциин алдарта замые ябажа гараа. Тэрээнһээ, большевистскэ партиин хуушанай ажал-ябуулагша ба дүлэтэ патриоһоо, ленинградецууд хадаа Эхэ орондоо үнэн зүрхэнһөө алба хэхын, манай вождь нүхэр Сталинда хэмжээ захагүйгөөр дурлахын, Ленин—Сталинай партиин хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байхын һургаал абажа байдаг байгаа. Арад зоной гүнзэгы сэсэн мэргэн бодолоор дүүрэн, ойлгосотой ба эли тодо нүхэр КАЛИНИНАЙ үгэнүүд хадаа үргэн ниитэдэ хододоол ойлгосотой, советскэ хүн бүхэнэй ухаан бодолдо ойлгогдон хүрэдэг байгаа.

Советскэ гүрэнэй Верховно органииe толгойлжо байхадаа тэрэ болбол манай орондо социализмые байгуулхын хэрэгтэ өөрынгөө бүхы хүсэ шадал ба шадабари мэргэжэл, өөрынгөө ажабайдалай угаа ехэ дүршэлые үгэжэ байдаг һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Михаил Ивановичын дүлэтэ уряалнууд болбол Улаан Армиин сэрэгшэдые, хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенциие арюун нангин тэмсэлдэ ба героическа ажал хүдэлмэридэ зоригжуулжа байгаа.

Мүнөөдэр Ленинградай ба Ленинградска областиин ажалшад болбол бүхы оронтойгоо хамта бидэнэй бултанай инаглан дурлажа байһан, түрэл Михаил Иванович КАЛИНИНАЙ хүүрэй үмэнэ өөһэдынгөө толгойе найгуулна гээшэбди.

Тэрэнэй гайхамшагта һайхан, эрэлхэг зоригто ажабайдал, коммунизмын илалтын түлөө, арад зоной зол жаргалай түлөө сусаршагүй тэмсэл болбол бидэндэ хэтэ мүнхэдөө эли тодо жэшээ боложо байхал.

Нүхэр КАЛИНИНИЕ мүнөөдэр һүүлшынь замда үдэшэжэ байхадаа ленинградецууд болбол Михаил Ивановичын өөрынгөө бүхы ами бэеые үгэһэн Ленин—Сталинай хэрэгэй түлөө үшөө ехэ шэн зоригтойгоор тэмсэхэбди гэһэн хатуу шанга уялга үгэнэбди.

Хахасая даа, манай түрэл, манай инаг дурата, үнэн сэдьхэлтэ Михаил Иванович!

Нүхэр Сталинай соратник

...НГЭ. Аймагай центрын ...иятинуудаар ба эмхи зүр- ...аар Михаил Иванович Ка- ...й наһа бараһанда зорюул- ...уудалай ба шаналалай ми- ...д үнгэргэгдөө.

...ик" гэжэ промартелиин ...эй митинг дээрэ хэдэн ...үдэлмэришэд суглараһан ...ндэ артелиин түрүүлэг- ...логшо нүхэр Кулаков бол- ...ССР-эй Верховно Соведэй ...умэй член, ВКП(б)-гэй ... Политбюрогой член Ми- ...ванович Калининай нүгшэ- ...ай соносхоһон байна. ... советскэ арад зоной инаг хайрата Эсэгэ агууехэ вождь И. В. Сталинай ойрын соратник Михаил Иванович Калининай ажал-ябуулгые ба алдар солые хододоо мүнхэжүүлхэбди гэжэ мэдүүлбэ.

Митингдэ сугларһан хүдэлмэришэд болбол Михаил Иванович Калининай нүгшэһэн тухай мэдээсэлые угтаха зуураа тэрэнэй гайхамшагта ажал-ябуулгые тэмдэглэбэд.

Мүн тэрэшэлэн аймагай колхозуудаар, предприятинуудаар Михаил Иванович Калининай нүгшэһэндэ зорюулагдаһан митингнууд үнгэргэгдэбэ.

Хэтэ мүнхэдөө мартахагүйбди

...Н. (Телефоноор абтаба). ...гшэ үдэр аймцентрын ажал- ...аил Иванович Калининай ...раһанда зорюулһан митинг ...бэ. Энэ митинг дээрэ суг- ... эрэгтэй эмэгтэй колхоз- ... хүдэлмэришэд ба алба- ... ССР Союзай Верховно ... хүтэлбэрилэгшөөр 27 жэл ...һан, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй По- ...рогой член Михаил Ивано- ...лининай наһа бараһан тухай ...лые гүнзэгы гашуудал- ... угтаһан байна.

... Михаил Иванович Кали- ... биографи болон ажал- ... тухай аймгүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Байронов үгэ хэлэбэ.

— Михаил Иванович Калинин болбол манай советскэ Эхэ ороной байгуулалтада ба тэрэнэй саашанхи хүгжэлтэдэ өөрынгөө ами наһые үгэһэн байна. Тиимэһээ манай советскэ арад зон Михаил Ивановичын ажал-ябуулгые мүнхэдөө мартахагүй.

Удаань аймагай газетын редактор нүхэр Гармаев ба бусад үгэ хэлэһэн байна. Тэдэнэр болбол нүхэр Михаил Иванович Калининай наһа бараһан тухай мэдээсэлые ехэ гашуудалтайгаар угтаһанаа мэдүүлбэ.

М. И. Калининай наһа бараһан тухай бурят-монгол арад гүнзэгы гашуудалтайгаар шаналжа байна

★ ★

Искусствын хани нүхэр

Ленинэй орденто Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрын ба мүн ород драмын театрын 500 үлүүтэй артистнаар ба бусад хүдэлмэрилэгшэд июниин 4-эй үглөөгүүр траурна митингдэ сугларһан байна.

Эндэ сугларагшад Ленин-Сталинай ойрын соратник, большевистскэ парти ба советскэ арадуудай үнэн сэхэ хүбүүн, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой член Михаил Иванович Калининай наһанһаа нүгшэһэн тухай театрнуудай партийна комитедэй член Киргизскэ ССР-эй габьяата артист В. М. Сорокиной мэдээсэһэниие туйлай ехэ гүнзэгы гашуудалтайгаар шагнаба.

Ленинэй орденто Бурят-Монголой Гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрын коллективһээ РСФСР-эй габьяата артист нүхэр Ч. Н. Генинов, БМАССР-эй габьяата артист нүхэр Н. Владимирский, ород драмын театрын коллективһээ театрын директорые орлогшо нүхэр А. В. Куроедов гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Михаил Иванович Калинин болбол бүхы наһан соогоо хүдэлмэришэн анги ба ажалшан арадай хэрэгэй түлөө, коммунизмын хэрэгэй түлөө эсэшэ сусашагүй хүдэлмэрилһэн байна.

Михаил Иванович хадаа советскэ искусствын үзэгдөөгүй ехээр һалбаран хүгжэлтэдэ үлэмжэ ехээр анхаралаа табидаг, искусствын үнэхөөр хани нүхэр байһан юм. Бидэнэр советскэ искусствын улам саашадаа хүгжэн һалбархын түлөө бүхы хүсэ шадалаа ба мэргэжэл шадабаряа гаргажа, бүри эршэмтэйгээр тэмсэхэбди. Энэ хадаа манай инаг хайрата Михаил Ивановичын эрхим дурасхаал болохо гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ.

Колхозно таряашадай хани нүхэр

Бидэнэрые жаргалта байдалда хүтэлэн асарһан Ленин ба Сталинай үнэн соратник, большевистскэ партиие ба советскэ гүрэниие манай Эхэ орондо байгуулалсаһан ород арадай үнэн хүбүүн ба манай инаг эсэгэ болохо Михаил Иванович Калинин наһа бараа.

—Михаил Иванович Калининай хүндэлэлдэ хүл дээрээ бодон жагсахые дурадханаб,— гэжэ Кабанскын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Носович нүхэр Калининай наһа бараһанда зорюулһан митингые нээбэ. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд гүнзэгы гашуудалтайгаар энэ мэдээсэлые сонособо.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн эрхим стахановец-загаһашан, буурал толгойто үбгэжөөл Тихон Прокопьевич Бакинцев гэгшэ иигэжэ мэдүүлнэ:

—Манай инаг эсэгэ Михаил Иванович Калинин болбол урдань ядуу байһан таряашан арадые социалистическэ системын колхозно таряашан болгожо, ажаһуудалыемнай зол жаргалтай ба сэнгүү хүхюун болгохо хэрэгтэ өөрынгөө анхаралые саг үргэлжэ хандуулһан байха юм. Манай ороной колхозно таряашад болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй член ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой член Михаил Иванович Калининай заабаряар ба захяагаар саашадаа хүдэлмэрилжэ, тэрээнэй дурасхаалые хэтэдээ мүнхэжүүлхэнь лабтай—гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай үмэнэһөө нүхэр Бакинцев мэдүүлбэ.

Ленин ба Сталинай үнэн сэхэ соратник

Культура ба экономикын научно-шэнжэлэлын институдай коллектив Ленин ба Сталинай үнэн сэхэ соратник Михаил Иванович Калининай наһа бараһан тухай мэдээсэлые гүнзэгы гашуудалтайгаар угтаба.

Энэ траурна митингые институдай парторг нүхэр А. Туйск нээгээд, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй член Михаил Иванович Калининай ами наһанай зам ба ажал-ябуулга тухайнь эли тодоор хэлэбэ. Михаил Ивановичын ами наһан ба ажал-ябуулгань бидэнэй коммунизмын хэрэгэй түлөө саашадаа тэмсэхэ тэмсэлдэ эрхим жэшээ боложо үгэхэ ёһотой гэбэ. Тиин научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриие улам эршэмтэйгээр ба улам үргэнөөр ябуулжа, республикаяа бүри баян ба бүри культурна болгохын түлөө бүхы хүсэеэ, эрдэм мэргэжэлээ хандуулхые научна хүдэлмэрилэгшэдые уряалба.

Удаань институдай научна сотрудник, нүхэр М. И. Калининтай нэгэ нютагта түрэһэн Г. Румянцев үшөө студент байхадаа Михаил Ивановичтай уулзаһан, тэрэнэй студентнэрэй байдалай тон жэжэхэн асуудалнуудааршье ехээр һонирходог, тэдэнэртэ халуун анхаралаа саг үргэлжэ табидаг байһан тухай хөөрэбэ.

ЖЭЛЭИНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ УЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ

Закаменай МТС-эй Р. Г. Очировой хүтэлбэрилдэг № 1 тракторна бригада болбол майн 28-ай үдэр болтор эртын ороохото культурануудай тарилгые һайн шанартайгаар 126 процент дүүргээд, мүнөө пар хахалалгые амжалтатайгаар ябуулжа байна.

Тус бригадын члэнүүдэй дунда энэ жэлэй хабарай тарилгын үе соо олохон түрүүшүүл-стахановецууд бии болоо. Эдэнэр үдэр бүри өөһэдынгөө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ ябаһанай ашаар тракторна хабарай хүдэлмэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээлхэдэ, тракторист, партиин член нүхэр П. Базаров болбол түсэбэй ёһоор 120 гектар хахалха уялгатай байһан аад 180 гектар хахалжа, тарилгын хүдэлмэриин хабарай түсэбые 141 процент дүүргэбэ. Тракторист комсомолка Ц—Х. Очирова тракторна хүдэлмэриин хабарай түсэбые 200 процент дүүргэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн трактористка нүх. Ц. Е. Очирова ба Д. Дымчикова гэгшэд тракторна хабарай хүдэлмэриин түсэбые 150—180 процент дүүргэбэ.

Энэ тракторна бригада эршэмтэй һайнаар ажаллаһанайгаа түлөө МТС-эй дирекциин болон партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абаһан, мүн баһа мүнгөөр шагнагдаһан байха юм.

Мүн энэ МТС-эй № 5 тракторна бригада (бригадирынь орденто нүхэр Б. Цыренжапов) тракторна хабарай хүдэлмэриин түсэбые 123 процент дүүргэбэ. Энэ бригадын член тракторист нүхэр Д. Гомбоев гэгшэ тракторна хабарай хүдэлмэриин түсэбые 180 процент дүүргэжэ, 450 килограмм горючи арбилһан байна.

В. БУДАЕВ,
Закаменай МТС-эй партийна организациин секретарь.

Түрүү комсомольско-залуушуудай тракторна бригада

СЭЛЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). Республика дотор тракторна бүхы хүдэлмэреэрээ суурхажа байһан Сухын МТС-эй комсомольско-залуушуудай № 6 түрүү тракторна бригада (бригадирынь Р. Банзаракцаев) Үбэр-Зөөхэйн сомоной Кагановичын, „Ленинский Путь", „III Интернационал" колхозуудай поли дээрэ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, тракторна хүдэлмэриин жэлэй түсэбые июниин 1-дэ 100 процент дүүргээд, 711 килограмм горючи арбилаад, условно трактор бүхэнөөр 235 гектар газар элдүүрилбэ.

Энэ бригадын тракторист нүхэр Ц. Д. Банзаракцаева гэгшэ АТЗ-НАТИ тракторaар июниин 1-дэ 314 гектар газар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ түсэбые 126 процент дүүргээд, 216 килограмм горючи арбилба. Мүн тракторист нүхэр В. Александрова АТЗ-НАТИ трактораар 224 гектар газар хахалжа, жэлэйнгээ түсэбые 90 процент дүүргээд 386 килограмм горючи арбилба. Тэрэшэлэн Юрөөгэй сомоной „Улаан Үдэнгэ" колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Селендумын МТС-эй нүхэр Нураевай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуудай тракторна бригада жэлэйнгээ түсэбые 76 процент дүүргээд байна. Гадна энэ бригадынхид хабарай тарилгын хүдэлмэриие 193 процент дүүргэһэн байна. Энэ бригадын членүүд условно трактор бүхэнөөр 184 гектар газар элдүүрилжэ, 3. 282 килограмм горючи арбилаа.

В. ГУМПЫЛОВ.

Социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө

Тарилгые түргэн ба агротехническэ үндэр дээдэ шанартайгаар үнгэргэжэ, баян ургаса абахын түлөө дэлгэрһэн республикын МТС-үүдэй хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ Сухын МТС түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Тус МТС (директорынь Найданов, партийна организациинь секретарь Балашкеев) тракторна хүдэлмэриин жэлэй түсэбые үглөө мүнөө дүүргэхээ байна. Майн 30 ай мэдээнэй ёһоор условно трактор бүхэн 190 га газар элдүүрилжэ, 4 тонно горючи арбилба. Эртын тарилгын хүдэлмэриие 139 процент дүүргэжэ, бүхы ороohото культурануудай түсэбые 162 процент дүүргэһэн байха юм.

Мүнөө Сухын МТС-эйхид 1.217 га пар хахалжа, түсэбөө 87 процент дүүргээ. Тэдэнэр дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, МТС-үүдэй социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска Хүндэлэлэй Доскада бэшүүлхын түлөө хамаг хүсэ шадалаараа оролдохобди гэжэ уялга абахаһаа гадна, 1946 оной тракторна хүдэлмэриин түсэбые 200 процентһээ доошо бэшэ дүүргэхээр зоригжонхой ажаллажа байнад.

Г. Сабжаев.

Эдэнэр тарилгаа дүүргэбэ

КУДАРА. Табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Кударын аймагай 7 колхозууд ороohото культурануудай тарилгын түсэб дүүргэбэ.

Сталинай нэрэмжэтэ (правлениинь түрүүлэгшэ Гарматаров), Молотовой нэрэмжэтэ (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Якимов), „Заря" гэжэ (правлениинь түрүүлэгшэ Тимофеев) колхозууд ороohото культурануудые тариха түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Мүн баһа Ленинэй, Ворошиловай нэрэмжэтэ „Шэнэ байдал", „Улаан таряашан" гэжэ колхозууд июниин 1-эй мэдээгээр тарилгын түсэб дүүргэбэ. Мүнөө эдэ колхозууд эртын парта эршэмтэйгээр оролсонхой.

БАРГАЖАН. Улюнска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыренов) аймаг соогоо эгээл түрүүлэн тарилгаяа дүүргэбэ. Мүн Кировэй, Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд тарилгаа дүүргээд, эртын пар хахалжа техническэ ба тэжээлэй культурануудые тарижа байна.

М. Хондоронов.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЫН ТҮЛӨӨ

Майн 27-до, наранай орохын урда тээхэнэ, Мухаршэбэрэй аймагай хэлхеэ-холбооной конторын багахан студи соо Суулгын МТС-эй комсомольско-залуушуулай тракторна бригадын бригадир Дондок Пунсыковтай уулзабаб. Тэрэ эрхим бригадирые микрофоной үмэнэ үгэ хэлэхэ гэжэ аймагай радиодамжуулгын редакци уриһан байгаа. Тэрээнтэй хөөрэлдэбэб.

—Зай танай бригада хэр хүдэлжэ байнаб—гэжэ асуубаб.

Өөрынгөө сүүмхэһээ карта, түсэб, маршрут, үдэрэй тэмдэглэл гаргажа, өөрынгөө бригадын хүдэлмэри тухай тодорхойгоор намда хөөрэжэ үгэбэ.

—Манай бригадын хүдэлмэрилдэг «Комсомол» гэжэ хүдөө-ажахын артелиин поли энэ гээшэ,—гэжэ бригадир намда заана.—Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бидэнэр апрелиин хахадта ороо һэмди. Хабарай тарилгын үедэ условно трактор бүхэнөөр 100 гектар газар элдүүрилжэ, гектар бүхэнһөө 80—90 пүүдһээ доошо бэшэ ургаса абахадань колхоздо туһалха гэжэ миниин бригада уялга абаһан байгаа. Тракторист бүхэн элдэб янзын даалгабари дүүргэдэг һэн: заримань культивировалдэг, борнойлдог, нүгөөдэнь хахалдаг, үрһэ таридаг һэн.

Үдэр бүридэ хахалһан газараа, машинануудаа тоһододог пунктнуудые заажа, хахалалгын гүнзэгы тухай хөөрэжэ, машинын хойноһоо ямар харууһа хэзээ хэгдэхэнь шухала байһаниие Дондок тоолоно. Хамаг бүхы юумые: жэжэ томогүйгөөр, тракторист бүхэнэй хүдэлмэрилхэ газарые, тэдэнэй зорилгые бригадир саг дээрэнь һайса бодожо үзэһэн байгаа гэжэ элитэ харагдана.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүд дээрэ тус бригада эбтэй ба эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, тракторнуудай миин байха ба дэмы ябахые болюулһан байна. Майн 27 болтор тус бригада 756 гектар хахалжа, хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй түсэбые 204 процент дүүргээ. Условно трактор бүхэнөөр 133 гектар элдүүрилжэ, 560 килограмм горючи ба 630 килограмм түлеэ арбилаа. Трактористнууд бүхэн машинануудайнгаа техническэ харууһанай гуримые нягтаар сахидаг байгаа. Тракторист Ринчин Сандаков гэгшын хүдэлмэри илангаяа магтамаар: «ХТЗ — НАТИ» гэжэ трактораараа хабарай тарилгын эхилхэһээ хойшо 263 гектар хахалаа. Залуухан трактористка комсомолка Дашима Ринчинова гэгшэ тэрээнтэй түрүү һуури буляалдана. Тиимэл трактораар Ринчинова 191 гектар хахалһан байха юм. Өөрынгөө ажалда залуу трактористка комсомолка Дашима Зандраева мүн лэ тэдэнэрһээ дутахагүйгөөр оролдоно. Т2-Г гэжэ трактораараа 130 гектар хахалаа.

Трактористнуудай хүдэлмэри тушаа хэлэхэ зуураа бригада соо повароор хүдэлмэрилдэг залуухан басаган комсомолка Дугарова Цыренсу гэгшын хүдэлмэри тухай хэлэнгүй байжа болохогүй. Гэр байра соохи ариг сэбэр, аятай һонор байдал, амтатай һайнаар бэлэдхэгдэһэн эдеэ хоол хадаа трактористнуудай һайнаар хүдэлмэрилхэдэнь нилээд туһална.

Үйлэдбэриин амжалтануудые туйлахадань тус бригадада агитаторнууд нилээд туһалаа. Агитатор нүхэр Цыбикжапов ба комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр Цыбанов гэгшэд трактористнуудай дунда хүндэтэй. Тэдэнэр болбол табанжэлэй түсэб тухай хуули тушаа хөөрэлдөөнүүд ба уншалгые саг үргэлжэ үнгэргэдэг, дайшалхы хуудаһануудые гаргадаг, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдээр үйлэдбэриин зүблөөнүүдые үнгэргэдэг байха юм.

Бригадын нүүдэл вагончик лозунгнууд, плакадуудаар шэмэгдэнхэй, тэндэнь табанжэлэй түсэб тухай монтаж бии. Хүндэлэлэйнь доска дээрэ бригадын эрхим хүнүүд бэшэгдэдэг. «Бурят-Монгольская Правда», «Бурят-Монголой Үнэн» ба аймагайнь «За большевистские темпы» гэжэ газетэнүүд бригадада үдэр бүри ерэдэг. Тэдэнэй нэгэшье номерынь уншагдангүй байдаггүй.

Табан хүнһөө бүридэһэн комсомольско бүлэг хадаа бригадирай хүдэлмэридэ бага бэшэ туһа хүргэдэг. Комсомолецууд ямаршье хэрэгтэ бригадирай эрхим туһалагшад болодог юм. Тэдэнэр өөһэдөө һайнаар хүдэлмэрилхэһөө гадна эршэмтэй һайнаар хүдэлмэрилхын тула бусад зонуудые мүн лэ эмхидхэдэг.

«Комсомол» колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Дагбаев) тус бригадада бүхы хэмжээнэй туһаламжа үзүүлдэг. Газарые һайнаар элдүүрилһэнэй түлөө колхозой правлени энэ бригадые шагнаа.

МТС-эй дирекциин ба партийна организациин дамжуулгын Улаан тугые барюулһандань харюу болгожо, тус бригада Улаан тугаа жэлэй эсэс болтор бариха ба зөөлэн хахалалгада оруулжа 1.500 гектар хахалха гэһэн уялга абаба.

Нүхэр Пунсыковой бригадын трактористнуудай өөрынгөө абаһан уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай. «Хэлэһэн үгэдөө хүрэ» гэһэн гурим тэдэнэрые хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө тус бригада хабарайнгаа тарилгые амжалтатайгаар дүүргээд, пар хахалалгада ороод байна.

Теэд энэ бригада шэнгеэр МТС-эй бүхы бригадануудай хүдэлмэрилдэггүйнь гэмэрэлтэй. МТС-эй дирекци болон партийна организаци нүхэр Пунсыковой бригадын хүдэлмэриин дүй дүршэлые гээгдэнги бригадануудта юундэ дамжуулнагүйб? Республика соогоо Суулгын МТС эгээл гээгдэнги хаям.

Л. ТАРХАЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН ГАЗАРАЙ БАЯЛИГЫЕ ГҮЙСЭД АШАГЛАХЫН ТҮЛӨӨ

Манай Бурят-Монгол АССР болбол газарай баялигуудаар элбэг дэлбэг байна. Тэдэнэй дунда руднабэшэ малтамалнууд болохо мрамор, агельматолит, слюда, асбест, ляпис-лазурь, агат гэхэ мэтын шухалын шухала зүйлнүүд айхабтар ехэ юм.

Мрамор болбол Иволгын аймагай Бабкино тосхон шадар олдоһон байна. Энээнэй запас хадаа 4950 тонно гэжэ Иркутска георазведкээр тодорхойлогдоһон байна. Заиграйн аймагай Тарабукинскада олдоһон мраморай запас тоологдоогүй. Татаурово станци шадарай Мандарыкска мраморай запас мүн тоологдоогүй ба Тимлюй станци шадарай мраморай запас 9432 тонно гэжэ тодорхойлогдоһон байха юм.

Эдэнэй олонхинь ашаглагдадаггүй байна, гэхын хамта манай орон болбол мрамор тон ехээр хэрэглэжэ байна.

Юумэ үнгэлхэ, шэмэглэхэ ябадалда айхабтар ехэ хэрэгтэй нефрит ба ляпис-лазурь гэжэ шулуунууд болбол манай орон дотор гансахан лэ Бурят-Монголдо бии байна. Хэрбээ эдэниие ашаглаад байгаа һаа арадай ажахыда үргэн ехээр хэрэглэгдэхэ байна. Манай ороной шулуу болбосоруулгын ажаүйлэдбэри болбол мүнөө дайнай хойтохи үедэ энээниие хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүгээр хэрэглэжэ байна. Илангаяа Бурят-Монголой эрхим һайн шанартай мрамор үйлэдбэридэшье, электроажаүйлэдбэридэшье, үргэн хэрэгсэлэй зүйлнүүдтэшье хэрэглэжэ шадаха байгаа.

1940 ондо Союзай Бүхэкопромсовет ба БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй шиидхэбэриин ёһоор Бурмногопромсоюз болбол жэлэй 7000 квадратна метр продукци гаргаха хүсэтэй шулуу болбосоруулха мастерской барижа эхилһэн ба мраморна заводой барилгые түсэблэһэн байгаа.

Энэ зорилгоор, Многопромсоюзай консультант техник-металлург В. И. Ладейщиков түрэл бүриин мраморнуудые абажа Москва ошоһон юм. Соведүүдэй Дворецын барилгын главна инженер М. Гордиенко ба научна хүдэлмэрилэгшэд тэдэ мраморнуудые нариин нягта шэнжэлжэ үзөөд, үндэр һайн сэгнэлтэ үгэһэн байна. Соведүүдэй Дворецын управлени болбол Бурят-Монголой мраморна заводой барилгые мүнгэн зөөреэр дэмжэхэ гэжэ зүбшөөрөөд, удаашьегүй 1940 оной декабрь һарада заводто хэрэглэгдэхэ нилээд ехэ багажа зэбсэгүүдые Бурмногопромсоюзда эльгээһэн байна.

Заводой барилгын бэлэдхэлэй хүдэлмэриин түлэг ябуулагдажа байтар Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн эхилжэ, тэндэ бүхы түхеэрэлгэнүүд зогсоогдоһон байгаа.

Мүнөө дайн дүүрэжэ, амгалан сагай ажалда ороод байхадаа, тэрэ ехэ түхеэрэлөө үргэлжэлүүлээгүй һаа, колхозно таряашадай үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүд болохо бүлюу, точило мэтые урдынхидаал адли Винницкэ областьһоо шэрэжэ, харгы замай гаргаша, бэрхэшээлнүүдые хуушанайгаа янзаар гаргаха болонобди. Гэхын хамта эдэ бүхы зүйлнүүдые өөрынгөө республика соо бүтээн гаргаха гүйсэд арга нүхэсэл байна гээшэ.

Ашагта малтамалнуудай талаар ондоо республика, областьнуудые хангажа байхынгаа орондо, мүнөө дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбэй ёһоор барилгануудые ябуулхадаа ондоо республиканууд һаа юумэ асарха хэсүү бэрхэтэй байдалда орожо болохо байнабди.

Манай республика болбол ашагта малтамалнуудай олон янза баялигай талаар Советскэ Союзай республиканууд ба областьнууд соо түрүү һууриндаа нэгые эзэлжэ байна. Гэбэшье мүнөө хүртэр эдэнэй нэгэшые гүйсэд ашаглажа шадагаар байһан ябадал хадаа республикын минеральна түүхэй эдые дүүрэн ашаглаха хэрэг ба мүн энээнтэй хамта республикымнай экономическа хүгжэлтэ хойшо татагдажа байна.

В. Хомхолов.

14852 хүүгэд лагерьнуудта амархань

Хүүгэдэй зунайгаа амаралтые һайнаар үнгэргэхынь түлөө энэ жэлэй июниин 1-һээ эхилжэ үхибүүдые лагерьта гаргаха ябадалые эмхидхэхэ гэжэ Бурят-Монголой Министрнүүдэй Совет тогтооһон байна.

Энэ тогтоолой ёһоор манай республикын городуудһаа ба аймагуудһаа 14852 хүүгэд пионернүүдэй лагерьнуудта, хүүгэдэй талмайнуудта ба экскурсинуудта амарха юм.

Мүн июниин 15-һаа августын 15 болтор колхозууд бүхэн өөрынгөө зөөри ба эдеэ хоол дээрэ колхозууд хоорондохи пионернүүдэй лагерьнуудые эмхидхэхэ байна.

Колхозой сад баригдажа дүүргэгдэхэнь

Ториин аймагай „Улаан Номто" гэжэ колхозойхид колхозойгоо сад тарижа дүүргэхэ болоо.

Энэ садтань зүжэг наада харуулха сценэ, хатарай площадка баригдаһан байна. Мүн тэрэшэлэн 400 гаран модод ба элдэб янзын сэсэгүүд таригдаад, ургажа ногоорожо захалаа.

Мүнөө садай тарилгые хүсэд дүүргэлтэдэ 9 колхознигууд хүдэлмэрилжэ байна.

Энэ һарын хоёрдохи хахадта тус садынь нээгдэжэ, тэндэ колхознигууд сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргатай болохонь.

Харьковска велосипеднэ завод. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Велосипед холболгодо хүдэлмэрилдэг слесарь И. С. Строй халаанайнгаа нормо 400 процент дүүргэнэ.

Л. Леонидовай фото (ТАСС-эй фотохронико).

Һарадаа 2500 микроскопууд

ЛЕНИНГРАД, майн 29. (ТАСС). Энэ жэлэй эсэстэ „Прогресс" гэжэ завод һарадаа 2500 микроскопуудые гаргадаг болохо юм. Һаяхан эвакуациһаа бусажа ерэһэн предприяти серийнэ продукци гаргалгада ороод байна. Тэрэнэй гаргаһан оньһото аппарадуудые металлургическа заводуудта, геологуудай экспедицинүүдтэ, дээдэ һургуулинуудта, дунда һургуулинуудта, больницануудта ба хата-лабораторинуудта хаража болохо байна.

Мүнөө тус завод һарэ бүхэндэ мянга шахуу микроскопуудые гаргана. Тэдэнэй дунда зургаан янзын биологическа аппарадууд, металлай микроструктурые шэнжэлхын тула металлографическа микроскопууд гэхэ мэтэнүүд бии байна. Июнь соо геологическа шэнжэлэлгэнүүдтэ хэрэгтэй поляризационно микроскопуудые олоор үйлэдбэрилжэ эхилхэнь.

Үдэр соо дүрбэн һарын түсэб дүүргэбэ

МАГАДАН. (ТАСС). Колымын приискнүүдтэ алта угаалга сезон хаһа соогоо ябажа байна. Хэдэн зуугаад хүнүүд үнэтэ металл абалгада хүдэлмэрилнэд. „Большевик" гэжэ приискдэ хүдэлмэрилжэ байгаа Мамед Алиев гэгшэ үдэр бүхэнэйнгөө нормые 5—6 дахин дүүргэжэ түрүүлэн ябана. Алиев болбол илангаяа майн 25-да үндэр амжалтые туйлаба. Энэ үдэр 15 хүнэй үдэрэй нормые дүүргэһэн байна. Алиевай туйлаһан рекорд газар бүхэндэ түргөөр тараһан байгаа.

„Комсомолец" гэжэ приискын хүдэлмэришэн Геннадий Бусыгин гэгшэ приискын партийна организациин секретарьта хандажа иигэжэ хэлэбэ:

—Би макеевскэ металлургнуудай хандалгые уншааб, теэд тэрэнэй уряада харюу үгэхөөр шиидхэбэрилээб, тиигээд Октябриин 29 жэлэй ойн үдэр болтор өө ынгөө табанжэлэй түсэбэй хахадыень дүүргэхэ уялга абаһыемни бэшэхые гуйнаб.

Бусыгин болбол өөрынгөө үгые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Һаяхан үдэшэлэн орой тэрэнэй приискын кассада ерэжэ тоолохолонь, тэрэнэй үдэрэйнь нормо дүрбэн һарын түсэбтэй тэнсэжэ ба һан байха юм.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябада[л]... хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Майн 30-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, майн 30. (ТАСС). Трибуналай үдэшын заседани дээрэ французска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Герцог гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Заукельһаа асуулта абалгые үргэлжэлүүлхэ зуураа, Германиин эзэмдэһэн территори дээрэ хүдэлмэриин хүсые баагаар элсүүлхэ хэрэгтэ Заукелиин эрилтээр немецкэ сэрэгэй баһал хабаадалсаһыень гэршэлһэн документнүүдые харуулба.

СС-эй ба СД-гэй, полициин начальнигуудтай холбоо барисаатай байхые һайшаан өөрынгөө мэдэлдэ байһан албан газарнуудта дурадхадаг байгаа гү гэһэн асуудалда Заукель болбол шухала болоо һаань эдэ албан газарнуудта хандадаг һэн би гэжэ харюусаба.

Германска полициин начальнигууд хадаа хүдэлмэриин хүсые элсүүлхэ талаар минии хэдэг зүблөөнүүдтэ хабаадалсадаг һэн гэжэ Заукель тэрэшэлэн мэдэрбэ.

Асуулта абалгые үргэлжэлүүлхэ зуураа французска гэмнэгшэ Герцог гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Заукельһаа асууна:

— Хүдэлмэришэн хадаа гартаа гэнжэтэйгээр хүдэлмэридэ ошожо шадаха гэжэ тоолоно гүт?

— Яабашье би тиимэ захиралтануудые үгэдэггүй һэн би,—гэжэ сүүдлүүлэгшэ арсана.

Гэмнэгшэ болбол Заукелиие худал хуурмагаар хэлэнэ гэжэ дахин барина.

Тусхай полициие байгуулга тушаа сүүдлүүлэгшэ Заукелиин инструкцие гэмнэгшэ Трибуналда харуулна. Байгуулагдаха отрядууд болбол Заукелиин түлөөлэгшэдэй мэдэлдэ байха ба СС-эй ба полициин дээдэ командованиин хүтэлбэридэ байха ёһотой байна.

Энэ асуудалһаа мултарха гэжэ хэдэ хэдэн һэдэлгэнүүдэй эсэстэ „хиналтын корпусые" байгуулалгын үүсхэгшэнь байһанаа мэдэрхэ баатай болоно.

Французска гэмнэгшэ болбол асуулта абалгынгаа зарим хубииень Германиин сэрэгэй ажаүйлэдбэридэ хүдэлмэришэдые баагаар элсүүлхэ талаар сүүдлүүлэгшэ Шпеертэй нягта хамтаран ябуулагдадаг байһан Заукелиин ажалябуулгада зорюулба. Эзэмдэгдэһэн территори дээрэ хүдэлмэриш... —мэргэжэлтэдые „элсүүлхэ... ямаршье хэмжээнһээ Зау... Шпеер хоёр сээрлэдэггүй б... гэбэл, немецкэ сэрэгэй пред... тинуудта хүдэлмэришэдые ... гаар элсүүлхын тулада Г... ниин гадаа тээхи заводу... хаадаг һэн.

Сүүдлүүлэгшэһээ франц... гэмнэлээр асуулта абалгын ... шын хубинь эзэмдэгдэһэн те... торинууд дээрэ ба Герм... еврейскэ арад зониие ... хабшаха ябадалда эдибхитэ... хабаадагшадай нэгэнинь ... Заукелиие элирүүлэлгэдэ зо... лагдаба.

Советскэ гэмнэлтын түлө... шэ нүхэр Александров сүү... лэгшэһээ асуулта абажа эх... Дайнай эсэсэй үедэ герм... ажахыда хэды шэнээн гад... хүдэлмэрилэгшэд байгааб ... советскэ гэмнэгшын асуу... Заукель болбол 5 миллион ... нүүд байгаа гэжэ харюусана... хэр Александров болбол эн... рюугай зүб байһанда һэжэгл... Заукелиин өөрынь үмэөр... табиһан документые хар... дайнай үе соо эзэмдэгдэһэн... риторинууд дээрэһээ абаш... һан хүдэлмэришэдэй тоо ... гүй ехэшэг байгаа гэжэ тод... лан харуулба. Үмөөрэгш... кументнүүдһээ барим... уншажа, Заукель болбо... 1942 оной июлиин 24 болтор ... дэгдэһэн территоринуудһа... Германида асарагдаһан 5 мил... 124. 000 хүдэлмэришэдэй ... һэн. Тэрэ оной ноябрина... тор асарагдаһан хүдэлмэр... гоо 7 миллион хүн б... на. Заукелиин өөрынь угы... 1943 он соо 2 миллион ш... 1944 ондо үшөө 900. 000 ху... ришэд асарагдаһан байна ... болохолоороо Германи б... дайнай үедэ 10 миллион ... богоолнуудые эзэмдэһэн те... ринууд дээрэһээ асарһан б...

Сүүдлүүлэгшэ Заукельһаа... шань асуулта абалга үг... болтор хойшолуулагдана. ... гээр Трибуналай үдэшын з... ни дүүрэбэ.

Италида һунгалтанууд болобо

РИМ, июниин 2. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөнэй 8 часта Италиин бүхы һунгуулиин округуудта ороной гүрэнэй байгуулалта тухай асуудал тушаа һунгалта ба учредительнэ суглаанда депутадуудые һунгалта эхилбэ. Италидахи бүхы һунгагшадай тоо 28 миллион болохо юм. Голосуудые тоо... июниин 3-ай 14 часта эхилхэ...

Гүрэнэй байгуулалтын ... тухай һунгалта ба учредит... суглаанда һунгалта нэгэдоро... хо байна.

Хоссейн Ала зайлуулагдаба

ТЕГЕРАН, майн 31. (ТАСС). Хоссейн Ала гэгшэ Аюулгүйн Соведтэ Иранай түлөөлэгшын тушаалһаа зайлуулагдаба, теэд США-да һуугаа иранска элшэн сайдай ... шаалда үлэбэ гэжэ «Этте... газетэ хуулита мэдээсэлые ... бэ.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ эрхимээр бэлэдхэе!

М. ФИЛИППОВ,
БМАССР-эй Гэгээрэлэй Министрын орлогшо

„Хүүгэдые бүгэдэниитын уялгата һургалгада городтошье, мүн хүдөөдэшье долоо наһанһаань хабаадуулха" гэжэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулида гэгээрэл болбосоролой талаар хараалагдаһаниие эрхэбэшэ дүүргэлтэ болгохо байна. Гэгээрэлэй органуудай ба һургуулинуудай бүхы хүдэлмэринь энэ дээрэ бэшэгдэһэн зорилгоһоо гол үндэһэ абажа ябуулагдаха ёһотой.

Бүгэдэниитын һургалгада хүүгэдые бүгэдыень хабаадуулхын тулада 1946—47 оной һуралсалай жэлдэ манай республика соо хамтадаа 77100 хүн һургуулида һураха юм. Һургалгын ба хүмүүжэлгын шанарые һайжаруулхын асуудалда тусгаар анхарал табигдаха байна. Һургуулинуудые зохистой һайнаар баригдаһан гэр байшангуудаар, һуралсалда хэрэглэгдэхэ юумэнүүдээр, түгэс кабинедүүдээр, бэшэгэй хэрэгсэлээр хангаха шухала. Гадна һургуулинуудые һургагшанараар дутуугүй байлгаха, эдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эршэмтэй шанга хэмжээнүүдые абаха шухала. Һуралсалай шэнэ жэлдэ нягта һайнаар бэлэдхэхэ ябадал хадаа эдэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ шиидхэхы удхашанартай гээшэ.

Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэхын хэрэгээр Гэгээрэлэй Министерствын органуудай болон һургуулинуудай урда ямар зорилгонууд табигданаб?

Нэн түрүүн һургуулида орохо болоһон наһатай үхибүүдэй тооее гүйсэд бүридхэхэ хэрэгтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ олон һурагшад һурахаяа болишоһон байна. Үнгэрхэеэ байһан һуралсалай жэлэй түрүүшын хахад соо республика дотор 1967 һурагшад һурахаяа болиһон байна. Илангаяа Улан-Удэ городой һургуулинуудһаа 527 үхибүүд һурахаяа болиһон байна. Кударын ба Кяхтын аймагуудаар һургуулиһаа таһарһан хүүгэдэй тоо баһа олон. Иимэ ушарһаа бүхы һургуулиин наһанай үхибүүдэй тооее бүридхэжэ, тэдэниие ерэхэ намар бүгэдыень һургуулидань бусааха байна.

Үхибүүдэй һургуулиһаа болиһон гол шалтагаан болбол дулаан гутал, хубсаһагүйһөө ба мүн халуун эдеэ эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээ болобо. Һургуулиин һурагшадые гутал хубсаһаар хангахын түлөө 17600 пар гутал, 15800 гадар хубсаһа колхозуудай бэлэдхэжэ үгэхэ түсэб БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет баталһан байна. Энээнһээ гадна нютагай ажаүйлэдбэриин, промкооперациин ба инвалидуудай кооперациин предприятинууд гутал, оймһо, трикотажна хубсаһа болон, гадар хубсаһые өөһэдынгөө юрэнхы түсэбэй 35 процентдэнь бэлэдхэн гаргажа, худалдаа-наймаанай организацинуудта һургуулиин наһанай үхибүүдтэ худалдахыень дамжуулан үгэхэ ёһотой юм.

Дурсагдаһан түсэбые дүүргэхэ ба туһаламжа хэрэглэхэ һурагшадые бүгэдыень дулаан хубсаһа ба оймһо гуталаар хангаха хэрэгтэ олониитын болон үхибүүдэй түрилхэдэй анхаралые элсүүлхэ арадай гэгээрэлэй органуудай нэгэн шухала зорилго болоно. Хубсаһа оёжо, һурагшадые хангаха түсэбэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһыень ажалшадай депутадуудай хүдөөгэй ба аймагай гүйсэдкомууд саг үргэлжэ хянажа байха уялгатай байна.

Һуралсалай жэл соо һурагшадые эдеэ хоолоор дүүрэн хангаха хэрэг мүн айхабтар шухала байна. Хүдөө нютагай долоон жэлэй ба дунда һургуулиин һурагшадые аймагай потребсоюз ба сельпонууд халуун хоолоор хангаха ёһотой. Колхозуудай таһалжа үгэһэн ба һургуулиин туһалбариин ажахыһаа абгаһан хоолой зүйлөөр хүдөөгэй эхин һугуулинуудта халуун эдеэ эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Һурагшадые халуун эдеэгээр хангахын тулада хэды шэнээн ямар хоолой зүйл һургуули бүхэндэ хэрэгтэйб гэжэ энэ гэһээр элирхэйлхэ шухала. Һургуулиин туһалбариин ажахын хартаабха болон бусад овощь тарилгые һайнаар харууһалха хэрэгтэй. Мүн жэмэс, һархяаг мэтые түүжэ, һургуулиин занятиин эхилтэр эдеэ хоолой зүйлые һайса бэлэдхэхын хэмжээ абаха шухала. Һургуулиин столовонуудые заһабарилжа, гүйсэд столнуудтай ба һандалинуудтай болгохо. Мүн амһартаар столовонуудые хангаха байна.

Һургуулинуудые ерэхэ үбэл түлихэ түлишэтэй болгохо тусгаар ехэ хүдэлмэри байна. Республикын засагай газараар баталагдаһан түсэбэй ёһоор 117260 кубометр түлеэ ба 2800 тонно шулуу нүүрһэ бэлэдхэжэ, һургуулинуудта шэрэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Энэ түлишын хахадынь 1946 оной августын 15 хүртэр һургуулинуудта шэрэжэ асарагдаад байха, үлэгшэ 50 процентнь декабриин 1-дэ асарагдаһан байха ёһотой юм. Теэд майн 25 хүртэр арайхан 20 процент гэхэ гү, али 23200 кубометр түлеэн республика дотор бэлэдхэгдэһэн байна. Байкало-Кударын аймаг (гэгээрэлэй таһагые даагша Егорова) ба Улан-Удэ город (гэгээрэлэй таһагые даагша Дубровская) түлеэ түлишэ бэлэдхэлые үнэндөө эмхидхээдүй. Бага зэргэ отологдоһон байбашье һаа, түлеэ шэрэлгэдэ бүхы аймагууд ороодүй байна.

Һургуулиин түлишые иимэ удаанаар бэлэдхэжэ байһан ябадал хадаа ерэхэ жэлэй һургуулиин занятида һаад ушаруулха байна. Дары сагта хэмжээ абажа, энэ сагтань түлеэ түлишэ бэлэдхэхэ тон шухала болоо. Болзор соонь һургуулинуудые түлишэтэй болгохын түлөө һурагшадай түрэлхидые, комсомолецууд ба ниитэ зониие хабаадалсуулжа түлеэ отолхо болоод шэрэхын тулада воскресник эмхидхэхэ шухала болоно.

Һургуулиин гэр байрын заһабаринуудые августын 15 хүртэр дүүргэхэ хэрэгтэй. 1946 он соо 55 һургуулиин байшангуудые ехээр заһабарилха, 486 һургуулиин байшангууд ба 63 һурагшадай хамтын байрануудта юрын бага заһабари хэхэ гэжэ түсэблэгдэбэ. Энэ бэеэрээ заһабарида хэрэгтэй юумэнүүдые бэлэн болгоод, заһабаряа түргэхэн хэжэ эхилхэ байна. Заһабари хэхэ талаар зарим аймагуудта бүри ямаршье хүдэлмэри ябуулагдаагүй байхань гайхалтай. Яруунын аймагта (гэгээрэлэй таһагые даагша Миронов) хоёр һургуули заһабарилагдаха аад, мүнөө хүртэр юушье хэгдээгүй, заһабарида зорюулагдаһан 50.000 түхэригһөө нэгэшье сагаан гаргашалагдаагүй байна. Кабанскын ба Бичурын аймагууд һургуулиин заһабарида мүн һэнаа амараар хандана. Яаралгүй, хашан ябадалтай тэмсэжэ, заһабари хэгдэхэ һургуулиин байшангуудые шанар һайнтайгаар, түргэн заһаха ушартай болоод байна.

РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерство мүнөө жэлдэ һургуулиин заһабарида хэрэглэгдэхэ элдэб хэрэлсэлнүүдые ба үзэсхэлэнтэ зурагуудые, мүн бэшэгэй хэрэгсэлнүүдые манай республикада урда жэлэйхиһээ һураггүй элбэгээр үгэхэ болоо. Энээн сооһоо 100.000 түхэригэй үзэсхэлэнтэ зурагууд ба хэрэгсэлнүүд манай Буркнигада ерэнхэй. Эдэ хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха хэрэгтэй.

Һургуулиин һургагшадай тухай асуудал болбол һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ ябадалда гол асуудалынь болохо байна. Һургагшанарые бэлэдхэхэ һургуулинуудые дүүргэһэн 188 хүн хүдэлмэридэ эльгээгдэхэнь. Эдээнэй 77 хүниинь эхин һургуулиин һургагшад, 79 хүниинь 5—7 классуудта зааха һургагшад, 32 хүниинь 8—10 классуудай һургагшад юм. Аймагуудай гэгээрэлэй таһагууд ба һургуулиин директорнүүд хадаа залуу һургагшадые угтахын түлөө эртээнһээ бэлэдхэл хэхэ ёһотой. Эдэндэ таарамжатай байра үгэхэ, эдеэ хоолой зүйлөөр туһалха, гадна заабаридань хэрэгтэй методическа литератууараар хангаха, методикын талаар туһаламжа ходо үгэжэ байха ёһотой байна.

Тиигэбэшье һургуулинуудые дүүргэһэн тэдэ шэнэ һургагшад үшөөл үсөөн байна. Респ[ублика] дотор эхин һургуулинууд[та] ба 5—7 классуудта 33 һург... дутаха байдаг. Энэ дутууе ... хын тулада ондоо тээгүүр ... жэ байһан һургагшадые бү... өөһэдэйнь мэргэжэлээр ажал... ха байна. Гадна армиһаа ... һургагшадые зүбөөр хэрэг... тусгаар анхарал хэрэгтэй ба...

Мүнөө зунай июнь-август... нууд соо һургагшадай мэр... лые дээшэлүүлхын түлөө т... хүдэлмэри ябуулагдаха юм... һургуулиин 532 һургагша... ниин 10-һаа июлиин 10 ... училищинуудай дэргэдэ ... сесси гараха, 640 гаран һ... шад институдай дэргэдэ ... сесси гараха байна. Энээнһэ... на һургагшадай шадабари ... жэлые дээшэлүүлхын тула... хүниие хабаадуулха курсну... физкультурын һургагшанар... лэдхэхэ 250 хүнэй курсну... болгогдохо юм. Хамта дээр... публикын һургагшадай 50 пр... тнь зунай курснуудта ба... сессидэ һураха байна. Энэ... сые дүүргэхын түлөө гэгэ... таһагууд нилээд ехэ ажал... ёһотой. Зунай курснуудта ... очно сессидэ зааха хүнүүд... тээнһээ олохо, эндэ һураха... хэ ёһотой һургагшадые гэг... хэгүйн хэмжээ абаха хэрэг...

Һургуулинуудые һуралса... шэнэ жэлдэ һайнаар бэлэд... тулада, хүүгэдые хүмүүжү... ба һургалгын шанарые ула... шалүүлхын тулада гэгээрэлэ... ганудай хүдэлмэрилэгшэд, ... гуулиин һургагшад ба ... арад зон шударгуу анхара... гаха ёһотой байна.

Харюусалгата редакторай ор...
Д. Д. ЛУБСАН...

РЕДАКЦИ БА ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн), ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00634. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж ...